

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1589. usque ad annum 1595 - Una Cum Criticis R.P.
Honorati A S. Maria Carmel. Discalc. Observationibus In Historiam
Ecclesiasticam Abbatis Fleurii

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1772

VD18 90118669

Observationes In Historiam Ecclesiasticam Abbatis Fleurii Ad SS. D. N.
Benedictum XIII. Et Franciæ Episcopos Auctore P. Honorato A S. Maria
Carmelita Discalceato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67252)

XXXI

entiam
causa
e tem-
am fieri
porum,
gorum
m mit-
nego-
er no-
ntabat,
bus ad
gerent,
protu-
us Por-
us die
uistoris
fuisse,
s, die
omnes
a suis
munita
Hanto
radidit,
ligioso-
e erga
onium
lla Ro-
ongre-
is post-
io

OBSERVATIONES
IN
HISTORIAM
ECCLESIASTICAM
ABBATIS FLEURII
AD
S. S. D. N. BENEDICTUM XIII.
ET
FRANCIÆ EPISCOPOS
AUCTORE
P. HONORATO A S. MARIA CARMELITA
DISCALCEATO.

BSER-

PRÆFATIO INTERPRETIS.

Tandem tomus quinquagesimus primus
 Historiæ Abbatis Fleurii prælum opi-
 tulante Deo reliquit, hacque ratio-
 ne totum tam præfati Authoris, quam
 ipsius Continuatoris opus latine redditum
 omnino absolutum est; utinam sexennalis
 meus labor, quem in vertenda hujus Hi-
 storiæ Continuatione impendi, eruditi,
 prudentesque Lectores boni, æquique con-
 fulerent; non equidem multum sollicitus
 eram, ut delicato hujus nostri, quod vivi-
 mus, sæculi genio, diversisque hominum
 ingeniis, ac studiis placerem, aut mor-
 dacem illorum reprehensionem nimis an-
 xie declinarem; quippe adeo non adulandi,
 vel complacendi studio abreptus calamum
 arripui, ut potius veritatem historicam non
 raro vel ex Continuatoris incuria, vel ani-
 mi præventionem læsam vindicare, sacram-
 que Sedem, illiusque supremos Rectores
 sæpius iniquis calumniis, ac mendaciis ex
 infernali hæreticorum, malevolorumque
 hominum officina depromptis obrutos de-
 fendere intentus essem: saltem id erat la-
 boris mei scopus, finisque, quem an asse-
 cutus

cutus fuerim, Lectorum a partium studio alienorum iudicio relinquere volo: id tamen omnino certum est, plura in Continuatore reperiri, quæ sane caesoria virga perstringi merentur; hic enim Author vituperanda æmulatione Fleurium, cujus Historiam continuare voluit, imitari, & assequi studiosus, pariter obvia quævis, dummodo summis Pontificibus, aliisque Præfulibus, & Monachis invidiam accersere possent, sine veritatis criterio, absque selectu, ac debita moderatione corradebat, suæque Historiæ intrudere non erubescibat; quapropter haud paucos, eosque eruditos censores in suum sibi caput accersebat, quos inter Plurimum Reverendus, atque eximius Dominus Stevart Theologiæ Licentiatus, Canonicus, atque Ecclesiæ Metropolitanæ Mechliniensis Decanus, necnon librorum Censor de hac continuatione sequens fert iudicium: *Continuator in suis libris plures alias propositiones falsas, malignas, & reprehensione dignas exponit, adeo, ut si omnes referre oporteret, integro volumine necesse foret.* Præcipue idem Censor præter alia Continuatori objicit, quod maximam illorum gestorum, quæ allegat, „partem tam ex Authoribus schismaticis, & hæreticis, quam ex aliis hauserit, quorum libri a sacra Sede severe „sunt prohibiti, quales sunt Syuroculus, „Orthuinus Gratius, Clemangius, Goldast, Cave,

Cave,

„Cave, Vanderhart, l'Enfant, Limbourg,
 „Niem, Panormitanus, Platina, Dupin,
 „Leti &c., Eundem quoque fugillat,
 eoquod celebres illos quatuor Cleri Gallicani
 articulos anno 1682. fabricatos, atque a
 Ludovico XIV. revocatos amplis elogiis
 celebret, *quamvis hi in perpetuam ignomi-
 niam, dedecus, atque Ecclesiæ Gallicanæ con-
 fusionem cedant*: denique præter plura alia,
 quæ idem Cenfor in præfato Historiæ Fleu-
 rianæ Continuatore carpit, merito obser-
 vat, quod de pluribus summis Pontificibus,
 alias tam virtutum merito, quam Sancti-
 tatis laude celeberrimis indignum in mo-
 dum differat, ac præ ceteris Innocentium
 VIII. a Scriptorum potissimis dilaudatum
 atrocibus calumniis obruat, adeo, ut credi
 valeat, quod *Continuator Philippi Mornay,
 & Jurieu, qui ceteris magis furiosi Pontificum
 hostes, necnon impudentissimi suo ævo calum-
 niatores erant, libros transcribere voluerit.*

Porro cum in hisce viginti septem con-
 tinuatæ Historiæ latine redditæ tomis ea,
 quæ ex immoderato carpendi, ac potius
 calumniandi impetu ab illius Auctore pro-
 lata passim reperiuntur, crebris adnotatio-
 nibus jam castigata sunt, hinc Lectoribus
 etiam minus peritis, atque expertis mi-
 nus perniciosa, & periculosa erit hujus
 continuatoris lectio, longe autem diver-
 sa est ratio circa Historiam ab ipsomet Fleurio
 Abbate conscriptam, quæ sane pro Lecto-
 rum

rum genio, ac Religionis diversitate varium subibat fatum; illi enim, quibus aut veræ Religionis honor, & incrementa in ultimis curis reposita sunt, aut Principibus adulandi, necnon corrupto præsentis sæculi genio ancillandi studio sese abripi patiuntur, hanc Historiam velut venerandæ antiquitatis monumentum, Historicæ libertatis, sinceritatisque prodigium, omnibusque numeris absolutum opus deprædicant: ex adverso autem ii, qui veritatis studiosi, debitæ erga Superiores observantiæ amantes, ac conservandæ, propagandæque fidei intenti sunt, in hunc Historicum insurgunt, comprobantes, quod studiose eloquentiæ, necnon purioris styli nitore unice eo fine abuti voluerit, ut eo securius Ecclesiam a Christo Domino stabilitam aggredi, hocque artificio hodiernorum Sectariorum errores fovere valeret. Non desunt, qui hoc opus anacronismis, contradictionibus, pluribusque aliis mendis circa gestorum, quæ refert, veritatem scaterere ostenderunt; alii vero vitio vertunt, quod Religione Catholicus quidem videri voluerit, re tamen ipsa ubique suum erga Pontifices, quos nomine *Curie Romanæ* indigitat, odium exerere studuerit, ut vero propriam suam convitiandi pruriginem alieno fucce occultare, ac veritatis specie honestare valeret, studiose Matthæi Paris, necnon Villani, aliorumque Scriptorum, qui

qui jurati erant Sedis Apostolicæ hostes, testimonia suæ historiæ inserere, ipsiusque Pontificum gesta perniciosis æque, ac malignis animadversionibus veluti occulto veneno inficere voluerit, necnon plura veritatis testimonia, quibus sacræ Sedis auctoritas firmiter stabilita existit, aut fide minus integra Gallice reddiderit, aut omnino prætermiserit. Ast hoc nec meum, nec duntaxat paucorum est de hac Historia judicium; quippe non modo Romani, aut Germani, sed ipsimet etiam Galli hanc Fleurii Historiam oppido perniciosam esse censebant, uti testatur Peutavus Diarii Scriptor (a) qui inquit: *Num sincere credit Anonymus, quod Fleurii Historia semper a Professoribus sit laudanda, ne dicam in Italia, aut Hispaniæ, sed ne quidem in Franciæ Universitatibus: aut forte existimat, quod in aliquo Pontificii Domini loco pari veneratione, ac Baronii Annales, sit excipienda, aut tot celebres hujus Purpurati imitatores habitura sit? Præterea num absque simulatione existimat, quod præter Patrem Carmelitam Discalceatum, (*) & Patrem Augustinianum inter Catholico-Romanos nullis aliis hæc Historia displicuerit? Certus sum, quod, quantum mihi constat, ne unus quidem ex Catholicis fuerit, quem non æque, ac ambos hosce Religiosos, hæc Historia*

(a) Tom. 2. Biblioth. raisonné part. II p. 456. 466.

(*) Is erat P. Honoratus, cujus lucubrationem impræsentiarum subjungimus.

offendisset . . . id vero, quod nunc affirmo, adeo verum est, ut etiam Parisiis Fleurii Historia pios homines tanto dolore affecerit, ut typographus potiozem hujus libri partem non nisi in separatis foliis divulgandi licentiam tandem obtinuerit: Ecce! hoc de Fleurii Historia, ejusque Authore, ac Sacerdote Catholico judicium fert Scriptor ex Protestantium secta: quid ergo mirum, si hujus conditionis Historicus plures sibi accersiverit adversarios, qui æquo Religionis, veritatisque studio accensi suos calamos acuerunt, eique graves suas hallucinationes objecerunt, ac ipse Pater le Cou- rager olim Canonicus Regularis, & in Abbatia Parisina S. Genovesæ Bibliothecarius, Author certe de Romanæ Curix favore minime suspectus, in sua Pontificum Historia (b) testatur, quod Fleurii Historiam emendare cogitarit, cum certus esset, quod in ea graves hallucinationes, & nonnulli errores reperiantur: anno etiam Domini millesimo septingentesimo trigesimo quarto P. Balduinus de Housta Augustinianus natione Belga Fleurianam Historiam aggressus librum Gallice edidit, cui titulus: *Sublesta fides Abbatis Fleurii comprobata pluribus SS. Patrum, Conciliorum, aliorumque Scriptorum Ecclesiasticorum textibus, quos vel omisit, detruncavit, aut mala fide traduxit;*
Hic

(b) In epist. ad Edit. pag. 12. Tom. I.
Hist. Eccles. Tom. I. I. Q q

Hic idem liber tres veluti continet partes, in quarum prima in omnes Fleurianæ Historiæ libros suas addit adnotationes, in secunda autem octo illius dissertationes discutit, in tertia denique ostendit, quod Fleurii principia, ac doctrinæ plurimum conveniant cum hæreticis recentioribus, eorumque principiis. Præterea alius quidam Author Anonymus Avenione anno Salutis nostræ 1736. Fleurii Historiam sat moderate castigabat, hancque in rem pariter in idiomate gallico sat copiosas edidit adnotationes, quibus hunc præfixit titulum: *Observationes Theologicæ, historicæ, criticæ &c. in Historiam Ecclesiasticam Abbatis Fleurii unacum Dissertationibus, & Patrum Analysi.* Non desunt plures alii, qui post Romanam censuram pariter editis lucubrationibus hanc Historiam acrius perstrinxerunt: unde optandum fuisset, ut nova editio latina ejusmodi adnotationibus castigata prodiisset; porro hujus studii utilitatem, ac necessitatem probe perspectam habebat R. P. Antonius Thuillier Ord. S. Benedicti ex Abbatia sancti Dionysii, qui ecclesiasticam Fleurii Abbatis Historiam latine reddere cæperat, jamque quatuor tomos prælo paratos tenens adnotationes criticas, in quibus hujus Authoris errores confutabat, subjunxit, uti testatur R. P. Philippus le Cerf de la Vieville Benedictinus Congregationis S. Mauri in sua Bibliotheca Histo-

Historica, & Critica Authorum ejusdem
Congregationis; (c) quo autem fato tam
utilis labor fuerit interceptus, plane
ignoro.

Ceterum, ut illi, qui latinam hujus
Historiæ versionem suis librorum scriniis
inseruerunt, saltem uno veluti obtutu,
quicquid in ea reprehensione dignum oc-
currit, pervolvere valeant, ex variis cri-
ticis ejusmodi Scriptoribus unicum selegi,
illiusque lucubrationem huic postremo to-
mo adjicere, haud inconsultum fore cen-
sui, quia hic idem Author nec sui operis
mole Lectori fastidium creabit, nec ob im-
moderatum Zelum bilem movebit, ali-
unde vero ob nominis sui famam, & pu-
rioris critices laudem valde conspicuus est.
Hic haud alius est, quam R. P. Honoratus
a S. Maria Carmelita Excalceatus, Pro-
vinciæ Aquitanicæ Definitor, qui, quam-
vis natione Gallus, libero tamen calamo
non modo in suis animadversionibus in
regulas, & usum critices sæpius Fleurii
hallucinationes perstrinxerat, sed insuper
hanc ipsam ejusdem Historiam aggressus,
occultato nomine libellum prælo subjecit,
cui tamen nomen suum utpote Calvinistis
æque, ac Jansenistis valde exosum non

Qq 2 appo-

(c) pag. 476. edit. 1726.

apposuit, quamvis omnibus Catholicis probe cognitum esset, quinimo ipse etiam Apostata Fleurii Apologista (d) P. Honoratum hujuspartus parentem extitisse scateretur, hic tamen illum falso natione Belgam fuisse refert, forte aut loci, ubi hic Carmelita obiit, aut urbis, in qua ejus libellus typis fuit editus, nomine deceptus.

Ceterum hujus libelli, quem P. Honoratus adversus Fleurii Historiam edidit, analyfin exhibet P. Cosmas a S. Stephano Carmelita, Provinciæ Turonensis Definitor in sua Bibliotheca Camelitana Authorum ejusdem Ordinis ad litteram H. p. 664. Tom. I. his verbis: inter cetera Patris Honorati opera numeratur *denuntiatio Historiæ ecclesiasticæ viri clarissimi Domini Abbatis Fleurii ad nostros illustrissimos Dominos Episcopos gallice 1726. absque nomine authoris, & loci, & typographi: denuntiatio in primis reprehendit dicta Domini abbatis Claudii Fleurii* 1mo. *De Ecclesia Romana.* 2do. *De auctoritate, & dignitate Papæ.* 3tio. *De depositionibus Episcoporum.* 4to. *De erectionibus, divisionibus, & translationibus Episcoporum.* 5to. *De appellationibus ad summos Pontifices.* 6to. *De submissione Canonibus debita.* 7. *De excom-*

(d) *Justificat, des Discours du Mr. Fleurii pag. 1.*

excommunicatione. 8. De absolutione post confessionem, de jubilæo, & de sacris bellis cruciatarum. 9. De miraculis, & reliquiis. 10. De jurisdictione Episcoporum. Secunda editio data est Mechliniæ anno 1727. apud Laurentium Vander l'Est, quam citat anonymus Capucinus apud Batavos refuga, in opere gallice inscripto: Justification des discours, & de l'Histoire Ecclesiastique de M. L. Abbe Fleurii 1736. in 12. absque nomine authoris, & loci. Ast hæc justificatio plurimis erroribus, & erroneis principiis scatet, sicuti lectori Catholico patebit.

Hæc ipsa denuntiatio fuit approbata a præfato D. Stevart: ast illam utpote nimis acerbam hujus Canonici Superioribus displicuisse testatur idem Diarii scriptor (e) nec dissimulandum venit, quod hæc approbatio postea fuerit immutata, atque omissis quibusdam correctâ, quin tamen propterea quicquam ipsius libri auctoritati decederet: ceterum P. Honorati lucubratiõ sequentem præferebat titulum: *Observationes in Historiam Ecclesiasticam D. Abbatis Fleurii &c. ad sanctissimum D. N. Benedictum XIII. & nostros Illustrissimos Episcopos, Mechliniæ apud Laurentium Vander l'Est anno 1729.*

Cete-

(e) Biblioth. raison. Tom. II. p. II. p. 460.

Ceterum enormiter hallucinabatur Venetus Diarii literarii scriptor (f) dum refert, quod *Observationes Theologicæ, criticae & typis impressæ apud Marcum Chave conscriptæ fuerint a quodam Belga Carmelita nomine Patre Honorato*. Hic enim liber anno 1736. editus longe alium Authorem, & titulum agnoscit; quem tamen librum utpote nimis prolixum hic subjungere nolimus præferentes P. Honorati observationes, cum hæ magis succinctæ, veluti in compendio crassiores Fleurii errores redarguant.

(f) *Novelle lettr. di Venezia Nro. XXV. 18. Giugno 1746. pag. 193. 194.*

OBSER.

OBSERVATIONES

I N

HISTORIAMECCLESIASTICAM

D. ABBATIS FLEURII

Pervolvens ecclesiasticam illustris Abbat-
tis Fleurii historiam sæpius admira-
tione defixus hæseram, quo pacto fieri
queat, quod tot doctrina, ac Religionis
studio insignes Catholici, qui per plus quam
duodecim annos suos exercuerunt calamos,
suasque vigiliis eo fine sacrarunt, ut cun-
ctos fideles ad reverentiam, atque inte-
gram submissionem, quam sacræ Sedi,
necnon Constitutioni, quæ incipit: *Uni-*
genitus, deferre tenentur, præstandam in-
ducerent, nihilominus satis, superque se
fecisse arbitrati sint, quod in secreto cordis
sui omnes hæc injuriosas deplorarint sa-
tyras, quæ contra Sedem Apostolicam
haud minori livore, quam malignitate in
omnibus ferme tam vasti operis paginis
passim sparset offenduntur. Hæc eadem
mea admiratio eo magis exinde augeba-
tur, quod a primæva Ecclesiæ Catholicæ
institutione (ni fallor) vix unquam Author
reip[s]a Catholicus, minus vero quidam Sa-

Qq 4

cerdo

cerdotali dignitate conspicuus, ac de hæresi minime suspectus, qualis erat Abbas Fleurius, integram de Ecclesia Historiam duntaxat eo fine (uti videtur) conscribere aggressus fuerit, ut a primo Ecclesiæ exordio omnia percurrens sæcula, potissimas, quas ex hæreticis efferatissimi quique vel unquam contra Ecclesiam Romanam, sacramque Sedem, & adversus omnes ferme summos Pontifices, qui per plura sæcula Divi Petri Cathedram moderabantur, evomuerunt, blasphemias refricandi oportunitatem nancisceretur.

Attamen meam admirationem, qua celebres hosce Viros ad illum librum, in quem quasdam animadversiones elucubrare aggredior, obmutuisse obstupefcebam, non nihil moderabatur sola illa cogitatio, qua mihi persuasum habebam, quod præclara illa dignitas, atque insigne illud munus, quo præfatus hic Author erat quidem honoratus, ipse tamen illud per suam Historiam ecclesiasticam tantopere dehonestabat, quamdam reverentiæ speciem ingesserit, qua zelus præpediebatur illorum, qui potuissent, imo etiam pro officii sui ratione obstricti fuissent, ut hisce perniciosis principiis in toto hoc opere sparsim contentis remedium ponerent, cum hæc ipsa principia ad eradicandam illam venerationem, ac submissionem, quæ genuinis Ecclesiæ Filiis propria est, unice conducere, nec non

non ad perversam morum libertatem latius propagandam, & obsequii jugum excutiendum viam sternere videntur.

Ita nempe existimata illa reverentia, quam transitorium munus huic Authori commissum inspirabat, Zelo Ecclesiæ, ac sacratoribus quibusque rebus debito prævaluit: hinc sæpius mecum ita fermocinabar: cum juvenis ille Princeps jamjam pietate sua veluti splendidissimo radio in Franciæ Aula fulget, atque ipsius sancti Ludovici Successor existit, necnon filius talis Patris, qui Ecclesiam violentis tumultibus agitatum ipse tam solide, tamque fortiter calamo suo defenderat, ut nullus Theologus omnibus etiam numeris absolutus suo munere feliciter fungi potuisset, quis jam credat, quod tanti meriti Princeps temeritatis arguere velit illum scriptorem Catholicum, qui insurgere auderet in ejusmodi librum, in quo illius Author cuncta transiens sæcula, unice eo intentus erat, ut Matrem, omniumque Ecclesiarum Magistram Ecclesiam Romanam traduceret veluti monstrum, cunctosque, qui eandem per plurima sæcula rexerunt, veluti totidem exhiberet homines, qui omnium, quæ nominis humani indignissima forent, passionum mancipia existissent.

Quinimo ad opinionem meam magis firmandam sæpius dicebam mecum: forte

Qq 5

reli-

religiosus Princeps tam perniciosi libri Authorem haud amplius sua honoraret fiducia, illumque a sacra sua Persona amoveret, si de rei indignitate ab illis admoneretur Viris, quos Deus selegit, ut illum semper magis firmarent in venerando erga sacram Sedem obsequio, quod Regibus Christianissimis, qui se primogenitos Ecclesiae Filios jure merito gloriantur, haereditaria veluti successione proprium est.

Nunc vero an instituti mei ratio imprudentiae redargui queat, benevolo Lectori meo judicandum relinquo, necnon cunctis per me licitum est suas sententias pronuntiare circa propositiones, quas omnes integra fide ex viginti voluminibus ab Authore conscriptis depromptas eidem exhibiturus sum. Porro initium sumo ab illis, quae sacram Sedem, summosque Pontifices respiciunt.

§. I.

De Ecclesia Romana.

Nequaquam eximius Fleurius Historiae ecclesiae Author sortem passus est aequalem cum pluribus aliis Catholicis Scriptoribus, quibus nonnunquam in primo laboris sui aestu, vel nimia diversi, quod pertractant, argumenti copia obrutis quaedam minus moderatae, magisque temerariae excidunt propositiones, quas ipsemet, nequidem ab aliis moniti, sponte sua

sua mox condemnant, quamprimum suas lucubrationes animo magis pacato recognoscunt, suamque imaginandi vehementiam, quæ antea ipsorum calamos ad liberius excurrendum incitabat, remisisse sentiunt: ex aduerso Abbas Fleurius in vasta hac voluminum a se editorum farragine unice quibusdam innititur principiis a semetipso procusis, iniquo quidem ipsius fato, iniquiore tamen Lectorum plus æquo credulorum, aut nimis luxuriantium damno; quippe ipsius principia partim sunt falsa, partim erronea, ex quibus præcipue duo occurrunt, veluti basis, ac fundamentum totius præalti hujus ædificii, cui tamen ultimam manum admovere haud potuit, quin prius ad supremum Judicem Deum evocaretur, rationem redditurus de arcanis suis caussis, quibus impulsus cum tanta animi acerbitate, ac livore omnes illas res, quæ tamen in vera Religione ceteris magis venerandæ, sublimes, magisque augustæ sunt, pertractare non abhorruit.

Inter illa principia quæ toties præfatus Author recoxit, est primo Ecclesiæ disciplina, cujus nequidem obscura adhuc vestigia nostro ævo reperiri existimat: porro alterum ejusmodi principium sunt spurix Decretales in sæculo nono quibusdam adscriptæ sanctis, veteribusque Pontificibus, qui usque ad Syricii Papæ ætatem florere: hæc duo principia, si Authori nostro

nostro fides esset adhibenda, sunt unicus fons, & origo, unde omnis dimanavit morum corruptio, quam Ecclesia deplorabat funesto illo abhinc tempore, quo recens usus hodiernæ disciplinæ, expulsa veteri, clarissimos Ecclesiæ splendores obnubilabat, eamque ad fatalem illum, ac deplorandum statum, in quo illam non sine maximo animi dolore cernimus, deprimebat.

Verum hujus principii error de immutata Ecclesiæ disciplina, quam Abbas Fleurius tantopere exaggerat, exinde ortum trahit, quod nonnulli, prout & hic idem Author, propugnent, disciplinam æque, ac dogma in Ecclesia nulli mutationi obnoxiam esse: unde in dissertatione quarta, quæ in tomo decimo octavo habetur, erroneum hoc principium tradit, asserens: *Semper, & ubique docuit Ecclesia, traditionem primorum sæculorum tam quoad disciplinam, quam quoad fidei doctrinam esse tenendam.*

Profecto hic Author de Republica literaria, suisque Lectoribus, sese bene meritum reddidisset, si in margine illos allegasset Scriptores, qui docuerunt, quod Ecclesia tam in disciplina, quam in doctrina quidquam immutandi facultate destituta sit: Forte Tertullianus hujus erat opinionis, attamen propter hunc ipsum errorem circa hoc caput in hæresin prolapsus est: qua enim ratione ejusmodi doctrina propu-

propugnari potuisset, dum postea in Ecclesia usitatum fuerat, quod a suis noxis solverentur peccatores, quibus tamen prioribus temporibus absolutio fuerat denegata, insuper dum Ecclesiae reconciliari cernebantur illi, qui olim absque misericordia ab illa eiciebantur? quot insuper variationes, quot immutationes in omni saeculo deprehenduntur, si duntaxat consideremus ea, quae disciplinam circa poenitentias agendi, & Baptismum administrandi rationes concernunt? si ergo quisquam hoc principio uteretur, atque veterem disciplinam aequo jure cum fidei doctrina ponderaret, nonne aperte Ecclesiam enormis damnaret erroris, illamque de ignorantia, aut relaxatione redargueret, ex eo, quod iustis de causis novam disciplinae veteri circa plura capita subrogarit: num forte hodierna Ecclesia ab illa primorum saeculorum diversa est? num illius auctoritas minus absoluta, ejusque decisiones minus prudentes sunt. Quid demum? ergone Ecclesia cessat esse Ecclesia Christi, si vel habita status sui ratione, vel spectata diversa temporum, rerumque vicissitudine, filiorumque suorum imbecillitate vetera statuta abrogat, & nova substituit? nunquid non omne aevum nobis hujus immutationis luculenta suppeditat argumenta? nonne ipsemet Author, quem impraesentiarum aggredior, disciplinae immutationes in quovis saeculo factas

factas

factas commemorat? si autem Ecclesia hoc jure prædita est, illiusque possessionem factam habet, qua fronte factorum ignorantiae adscribere præsumit novam illam disciplinam, quæ disciplinæ in aliis sæculis usitatæ adversa est: haud immerito adduci valent verba, quæ hanc in rem loc. cit. profert Fleurius: *disciplina in decimo jam sæculo multum antiqui vigoris amiserat, sed plerumque errata ex ignorantia nascebantur, & versabantur circa facta, quæ deinde simul, ac cognita erant, damnabantur . . . Sæculo demum duodecimo . . . malum ab errore facti proficiscebatur, quia statuta recenter inventa credebant esse antiqua.*

Hæc frequenter tradit in loco à me allegato, si tamen error quasi perpetuus, & per quatuor, aut quinque sæcula in Ecclesia propagatus deprehenderetur, sane exinde Mater, omniumque Ecclesiarum Magistra magnam contraheret labem, quinimo haud immerito timerem, ne hujus principii adminiculo ipsa etiam traditio everteretur, quis enim jure non timeret, ne hæc eadem Ecclesia quemdam recentiorum Authorem tanquam traditionis testem substituat, falsoque supponat, ac si sibi operam cujusdam veteris Ecclesiæ Patris ante oculos ponantur. Unius erroris transitus ad alterum satis expedite fieri posset.

Quid juvat, quod Author auream Ecclesiæ ætatem præteriisse tot suspiriis deploret:

ploret: cur nulla ferme interrupta mora ingemiscit, Ecclesiam in horrendam defectionem ob immutatam veterem disciplinam esse prolapsam? cur nonnisi exaggerat lethales illas plagas, quas Ecclesiæ per hodiernam disciplinam inflictas esse dolet? enarret demum antiquos illos Canones, qui regulæ ad instar haberi debuissent: nonne ipsamet hæc Ecclesia, quæ hodie dum existat, illis eam auctoritatem, qua pollebant, tribuit? si ergo hæc Ecclesia hos Canones stabilivit, num forte illis datam auctoritatem adimendi, & contrarios stabiliendi facultate privata est? nonne Ecclesiæ auctoritas semper eadem, ac omni tempore æque veneranda est? cum vero cuncta hæc suspiria antiquam disciplinam exoptantia, necnon hæc querelas contra novam inaudio, haud temere vereor, ne idem in Ecclesia, quod in politico regimine, eveniat, ubi non raro turbarum avidi, ac inquietæ mentis homines nil nisi pristini regiminis elogia plenis buccis crepant, interea tamen in corde suo nil nisi seditiones, ac rebelliones contra suos Principes, qui tunc sceptrum rotant, excoquant: verum quid opus est hanc in rem conjecturis uti, dum Author, quem nunc impugno, satis aperte ipse mentem suam aperit.

Proh! quam atris coloribus summos Pontifices nobis depingit, dum loco cit.
ita

ita effatur: *Postquam Ecclesia Romana annos centum quinquaginta sub regimine nonnullorum Pontificum sacram Sedem, qua indigni erant, profanantium, ingenuit, Deus Optimus Maximus hujus Ecclesiae, in Orbe terrarum primæ, misertus, Leonem IX. dedit ob spectatissimam virtutem sanctorum numero insertum. Hunc deinde reliquo sæculi undecimi tempore, & posterioribus sæculis omnibus complures alii Pontifices, pietate, & Zelo restituendæ ecclesiasticæ disciplinæ ardentibus, secuti sunt, quos inter Gregorius VII. Urbanus II. Paschalis II. Eugenius III. Alexander III. eminuerunt. Verum optima licet voluntas, si scientia destituatur, in graves errores impellit, & quo velocius per tenebras properamus, eo sæpius, & majori periculo cadimus. Hi Pontifices, viri maximi, cum auctoritatem falsarum Decretalium usque adeo stabilitam viderent, ut nemini in mentem veniret, eas impugnare, crediderunt, teneri se conscientie suæ imperanti obtemperare, & Constitutiones, quas in iis legebant, opere complere, persuasum sibi habentes, hanc esse illam disciplinam purissimam, quæ tempore Apostolorum, & in aurea Christianæ Religionis ætate florisset: non autem perspiciebant, in illis Epistolis complura affirmari, quæ veræ antiquitati haud sane consentanea sunt.*

Ergone tandem Ecclesia, postquam per centum quinquaginta annos sub tot indignorum Pontificum sacram Sedem profanantium

nantium regimine ingemuerat, non sine suo solatio per aliquot annos conspiceretur quosdam Papas re ipsa pietati deditos, & restaurandæ disciplinæ studiosos, ignorantibus tamen, nam in enormes errores propter ignorantiam prolapsi sunt: abs dubio errores, quos noster Author sanctis Pontificibus Gregorio VII. Urbano II. Paschali II. & Alexandro III. objicit, haud alii fuere, quam quod Fridericum Cæsarem, & Philippum I. Franciæ Regem anathemate perculerint, atque Urbanus II. in eundem Regem in Concilio Claromontano, cui ipse intererat, excommunicationis sententiam pronuntiaverit; ast forte etiam ideo reprehendit illos, quia plura Concilia, in quibus tot Episcopi fuerant gradu suo dejecti, hi Pontifices vel per se ipsos, vel per Legatos suos celebrarunt: interea tamen, an Author noster anathemata Regibus irrogata Pontificibus crimini dare voluerit, adhuc dubius hærebam, perpendens illius verba, quæ de Henrici IV. Imperatoris excommunicatione disserens pronuntiabat: *omni jure Henricus pro excommunicato habebatur . . . simulque sanciebatur, quod cum excommunicatis commercium haberi non liceret.* Ceterum hosce Papas virtutibus quidem conspicuos, ignaros tamen sequebantur Pontifices ambitiosi, avari, simoniaci, turpissimis cupiditatibus dediti, qui ad fordidissimum, & maxime sacrilegum quæstum sanctissimis

Hist. Eccles. Tom. LI. Rr qui-

quibusque, ac summe venerandis Religionis nostræ rebus abutebantur. Forte existimabitis, quod hæc vox sit vox Juris hæretici, aut cujusdam alterius Ministri Hollandi, vel Angli, quorum furiosos impetus contra sacram Sedem, eique adductos ipsamet hæresis condemnat? Verum erratis, loquitur quidam Presbyter Religionis Catholicus, ex cujus libris ingens gloria in Franciam redundat, si tamen fides habenda esset cuidam Doctore, qui in approbatione hujus Historiæ ad tomum decimum tertium, decimum sextum, & decimum nonum ita effatur: *nihil in toto hoc opere reperi, quod non omnino fidei Catholicae, bonisque moribus consonum foret, atque continuatam Auctoris integritatem, exactamque scribendi methodum non minus in hoc, quam priori volumine, admiratus sum.*

Ita pronuntiat Pastellus in sua approbatione, quæ ab eo lata tomo decimo sexto anno Christi millesimo septingentesimo duodecimo typis impresso præfixa habetur, sub cuius Censoris præsidio totum hoc opus historicum prodibat: enimvero reverentia erga hunc Doctorem Sorbonnicum, qui Historiæ ecclesiasticæ Authorem, ejusque exactam scribendi methodum, animi candorem, vastæque eruditionis ubertatem tantopere admiratur, me cohibere videtur, quin eidem exprobrem, quod illius admiratio terme ignorantiam sapiat; lubenter enim

enim ex eodem sciscitarer, quænam tandem ibidem reperiantur, quæ tanta admiratione digna sint: an eum in admirationem rapuit, eo quod Abbas Fleurius de Bonifacio IX. in tomo vigesimo lib. 98. §. 48. differens scribere non dubitarit: *Cardinales Urbani VI. tum Romæ in Papam cooptarunt Petrum Tomacellum, qui nec scribere sciebat, nec canere in stylo . . . .* Hic Papa tam fuit prodigus in concedendis noxarum expiationibus, ut has nemini denegaret, sed constabant pretio: quocirca in contemptum veniebant. . . . *Per primos septem annos Bonifacius sacra mundinari publice non audebat ob respectum complurium Cardinalium proborum talem mercatum detestantium, quos tam sacra ornatos purpura invenerat; clandestinam vero ejusmodi nundinationem certorum hominum opera faciebat, præsertim in designatione Præsulum* Et quando ii, a quibus petebat pecuniam, non solvebant præsentem, excogitatis obtentibus variis in senatu secretiore utebatur, ut illorum promotionem retardaret, aut prorsus impediret, cum Cardinales veteres talis mercaturæ osores alii ex aliis obiissent, Bonifacius de accepta libertate indulgendi animo suo magnopere gaudebat, l. c. lib. 99. §. 27.

Attamen silentio haud prætereundum, quod hic Papa Bonifacius IX. non nisi anno Domini millesimo trecentesimo octogesimo nono Divi Petri Cathedram conscenderit, proin nequaquam annumerandus sit illis

Rr 2

Ponti-

Pontificibus, qui decimo, & undecimo sæculo tam indigne sacram Sedem profanarunt, ubi etiam per duo hæc sæcula ignorantia, sicuti morum perversitas in sæculo decimo quarto Pontificibus propria erat, prout Author noster in suo decimo nono tomo convitiatur: insuper lubenter denuo ex tam illustrato, ac sincero Doctore, qui ecclesiasticam Abbatis Fleurii Historiam approbabat, sciscitari vellem, quid denique in ea tantopere admiretur: forte in suo Authore tom. 19. lib. 92. §. 11. sequentia admiratur verba? Clemens V. Papa pecunias captabat adeo, ut cuncta beneficia in ejus curia venderentur: palam dicebatur avaritiam habere Petrocoricensem Comitem familiam pulcherrimam Comitis Fuxensis filiam: Nepotibus, ceterisque propinquis suis opes reliquit immensas.

Num forte Pastelli admirationem promeretur id, quod Abbas Fleurius de Joanne XXII. Clementis V. Successore differens eodem tomo lib. 94. §. 39. ita effatur: post Joannis XXII. obitum, qui anno restauratæ Salutis millesimo trecentesimo trigesimo quarto die tertia Decembris contigerat, Avenione intra ærarium Ecclesiæ inventa sunt in auro signato, si pretium spectetur, decies octies mille millia florenorum, & supra; in vasis vero, in crucibus, coronis, insulis, aliisque ornatibus aureis, ac gemmeis septies mille millia, omnino vicies quinquies mille millia florenorum.

florenorum aureorum. Hæc refert Joannes Villanus, & adjungit: possum rei hujus testimonium certum dicere; quia frater meus, homo dignus fidei, tunc Avenione Papæ mercator eam comperit ex ærarii custodibus, aliisque, qui jussi erant computare, ponderareque Gazam, & exactam hujus notitiam dare collegio Cardinalium, ut bonorum commentario infereretur. Maximam thesauri partem congesserat industria Papæ Joannis: qui mercatus sacrilegos tollendi gratia, ut agebat, Christiani orbis templorum Canonicis insignium beneficia cuncta sibi ab anno millesimo trecentesimo decimo nono reservaverat, unde immensas accepit opes: præterea reservatione sic utebatur, ut fere nunquam confirmaret alicujus Præsulis electionem, sed ad Archiepiscopatum promoveret Episcopum, & huic Episcopum minorem sufficeret, hinc sæpe contigit, ut ex vacatione unius Archiepiscopatus, vel Patriarchatus profluerent sex, aut plures promotiones, quæ magna incrementa ærario Apostolico afferebant: at vir bonus haud meminit Evangelii, in quo Christus ad discipulos inquit: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra! thesaurizate autem vobis thesauros in cælo.

Proh! ad quantam temeritatem prolabitur Author, quamprimum maledicendi furore sese abripi patitur? certe nec a præclaris, quæ cujusdam Papæ memoriis redduntur, testimoniis, nec a coevorum

Rr 3

scripto-

scriptorum auctoritate, imo nequidem illorum, qui ceteroquin eorum famam liberius laceſſebant, ſeſe cohiberi ſinit, ſibi que jam ſatis, ſuperque eſſe arbitratur, dummodo quidam ob effuſam Pontifices calumniandi licentiam notus, atque infamis ſcriptor, qualis eſt Matthæus Villanus, aſſerat, quod Clemens VI. Princeps effeminatus, voluptati deditus, atque abjecti pudoris, & honeſtatis vir fuerit: jam nil refert, cum Villanus id dicat, hinc ſufficit, ut ei fides adhibeatur, audacter vero falſitatis arguatur vetus Vaticanæ Bibliothecæ Codex conſcriptus, in quo longe præclariffimum hujus Pontificis elogium legitur. (a) rejicienda quoque eſt Rothomagenſium Archiepiſcoporum hiſtoria, in qua habetur, quod hic Papa inter præcipua hujus, necnon Senonenſis Eccleſiæ, quarum utrique ante Pontificatum ſuum ſucceſſiva ſerie præerat, ornamenta numerandus venerit: ipſemet Petrarcha, & quis crederet? ipſe Petrarcha, qui ab ipſomet Fleurio atrociffimus Curie Romanæ hoſtis dicebatur, atque Avenionenſem urbem proclamabat alteram Babylon, Eccleſiam vero, quæ ibidem erat, vocabat proſtitutam illam Apocalypſicam mulierem, hic tamen Petrarcha Clementem VI. Papam elogiis celebrat, ac ſicuti Eccleſia Senonenſis, & Rotho-

(a) Vide Odoricum Raynaldum ad annum 1342.

Rothomagensis, imo etiam Romana, ita & ipse honorifice de hoc Pontifice loquitur: ast nihil refert, unicum Villani ob suam maledicentiam, & calumnias in Pontifices effusas tantopere diffamati testimonium honorificam sedem promeretur in ecclesiastica Historia Abbatis Fleurii, illius nimirum Authoris, *cujus sinceritatem, atque exactam scribendi methodum Pastellus admiratur.*

Profecto sat molestum mihi accidit, quod non interrupta veluti serie huc adducere cogar nonnullas ex atrocissimis, indignissimisque calumniis, quæ non minori bile, quam livore contra Pontificum, qui per quingentos annos Ecclesiam rexerant, memorias sparsæ inveniuntur: verum, ut tam perniciosi libri applausum cohibeam, vix aliud superest remedium, nisi ut eas calumnias, quæ in viginti illis voluminibus sparsim habentur, in unum colligerem, ac præprimis quidem, quam sinistram opinionem Lectori honesto, ac duntaxat veritatis studioso ingerunt ea crimina adeo atrocita, quæ Author noster summis Pontificibus objecit? quam demum indignationem in hunc Authorem concipiet, dum ab eo prolatum audit, quod *Alexander II. Bambergensem Episcopum, quamvis hanc Sedem simoniace usurpasse accusaretur, honoribus tamen cumularit, eique Pallium contulerit: hic vero Antistes magnificis donis huic Pontifici*

Rr 4

datis

datis eundem placarit? Insuper scribit hic Author, quod Cælestinus III. Papa Fridericum Henrici VI. Filium in Sicilia Regem coronari haud consenserit, nisi postquam hic Princeps mille argenti marcas eidem, totidemque Cardinalibus elargitus esset, lib. LXXIV. §. 62.

Quo animo Catholicus Lector percipere poterit, quod Joannes Saresberienfis, Carnutensis episcopus, atque ejusdem patriæ cum Adriano IV. Pontifice, antequam mortuus erat, liberrime responderit, palam hæc dicens: *Ecclesia Romana ceteris Ecclesiis omnibus non tam piæ Matris affectum, quam novercæ odium exhibet, reperiuntur in ea nonnulli, qui Ecclesias spoliant, & præcipuum Religionis fructum consecutos se esse existimant, si divitias congesserint: nihil non veniale habent, ipsamque justitiam, dæmonis imitatores, qui bene facere videntur, si nocere desierint. . . ., Ipse Papa omnibus oneri est, & propemodum intolerabilis. lib. 70. §. 15.*

Quis æquo animo feret hæc Fleuri verba: *Joannes Cumines in Curia Romana jam versabatur, quo missus fuerat, absolutio- nem Episcopis excommunicatis impetraturus, qui, postquam diu Romanorum animos sollicitasset, & quingentas argenti marcas datu- rum se promississet, cum Clericis Archiepiscopi Eboracensis, & Legato Episcopi Dunelmensis in conspectum Papæ admissus, ut con- jicere est, quod petebat, obtinisset, nisi interim nuntium de nece Archiepiscopi Cantuariensis allatum*

allatum fuisset. lib. 72. §. 34. Item: sanctus
 Thomas Cantuariensis Henricum Junio-
 rem ab Archiepiscopo Eboracensi coronatum fuisse ve-
 hementer indolens, datis ad Papam, & Cardi-
 nalem Albertum literis hunc in modum effa-
 tus est: nescio, quo fato Romæ semper con-
 tingat, ut Barrabas liber dimittatur, & Je-
 sus Christus crucifigatur: Romæ pauperes, &
 exules damnantur, & ideo damnantur, quia
 pauperes, & sine viribus sunt: contra absol-
 vuntur sacrilegi, latrones, quos ne ipse S.
 Petrus posset absolvere . . . . Utinam non
 tam sæpe in perniciem hominum innocentium,
 sed infelicitum iter Romam fuisset susceptum.
 l. c. §. 21.

Num igitur noster Author sancti hujus
 Martyris, qui pro tuenda sacræ Sedis au-
 thoritate sanguinem suum fuderat, gloriam
 obscurare intendebat, dum epistolam ad-
 eo vehementem, ac bile, & acerbitate
 plenam in medium produxit? eo tempo-
 re Christi Ecclesiam Pontifex regebat Ale-
 xander III., sub cujus auctoritate omnis
 hæc Curia Romanæ iniquitas viguisse di-
 citur: verum noster Author certo certius
 oblitus erat, quod in sequenti tomo differ-
 tatione IV. Alexandrum accensuerit illis
 Pontificibus, qui, postquam Ecclesia Roma-
 na annos centum, & quinquaginta sub regi-
 mine nonnullorum Pontificum sacram Sedem,
 qua indigni erant, profanantium ingenuit, &
 Deo hujus Ecclesiæ miserto tanquam pietate,
 Rr 5 & Zelo

Et Zelo restaurandæ Ecclesiæ disciplinæ ar-
dentes vocati fuere. Proh! ad quantas in-
 solentias prolabantur illi, qui se livoris im-
 petu abripi patiuntur? verum pressius in-
 sequamur nostrum Authorem continuata
 rabie in summos Pontifices debacchantem,
 ut eo penitius indolem penetrare valea-
 mus hujus Historici Catholici, qui in hoc
 gloriæ suæ summam reponit, quod suæ
 historiæ ea inferere potuerit, quæ tamen
 etiam Author ex secta Protestantium ortus
 de hæresis suæ Antesignanis, ac celebri-
 oribus Viris proferre erubuisset: quinimo
 cum quanto Zelo, atque ardore Prote-
 stantium catervæ in ejusmodi Historicum
 insurgerent, ejusque opus refellerent?
 quanto ergo pudore suffundantur Catho-
 lici ex eo, quod Historiam tot, tamque
 scandalosis calumniis scatentem, totque
 summorum Pontificum honori tantopere
 injuriam, necnon unitati, sanctitati, ac
 hodierno Ecclesiæ regimini perniciosam,
 crebris, amplisque elogiis identidem cele-
 brare non desistant: quanta demum ignomi-
 nia redundat in tot Ecclesiasticos, & Religio-
 sos, qui hancce Historiam in vulgus spar-
 gunt, atque omnium manibus teri, stu-
 diosissime adlaborant.

Erubescio plane omnes hæc abomi-
 nationes, cunctasque blasphemias adver-
 sus tot Christi unctos, eorumque famam
 effusas referre; pertimescerem enim, ne
 ipse

ipſus Catholicorum ſimul, & Proteſtantium aures offenderem, ſi moroſius tam perverſi ducis veſtigiis inſiſterem, hinc mihi ſatis, ſuperque erit. ſi hanc in rem duo duntaxat adducam exempla, ex quibus elucet, quam atris coloribus Author noſter Romanam Curiam depingere ſoleat.

Primo igitur hæc profert tomo decimo quinto lib. LXXIV. §. XXIII. *Richardus Angliæ Rex ad terram ſanctam profeſſurus Octaviano Cardinali Epifcopo Oſtienſi Romanorum ſimoniam acriter exprobravit, queſtus, quod accepiffent argenti marcas ſeptingentas pro ordinatione Epifcopi Cenomanenſis, mille quingentas pro legatione Epifcopi Elienſis, & magnam pecuniæ copiam, ut efficerent, ne Elias Epifcopus Burdegalenſis a Clericis ſuis accuſatus exauſtoraretur.* Verum quibus argumentis hic Author atram ejusmodi calumniam comprobata reddit?

Quam horrendum ſpectaculum Abbas Fleurius oculis noſtris inſuper exhibet, dum tomo decimo nono libro nonageſimo primo §. quinto Burdegalenſem Archiepiſcopum ad mendicitatem redactum nobis proponit, illumque eo compulſum aſſerit, ut ſuæ neceſſitati ex diſtributionibus quotidianis proſpecturus, veluti ſimplex Sacerdos Officio Divino aſſiſteret: percipite ipſius verba: *Clemens V. Lugduno Burdigalam ſuum perſequens iter ab Eccleſiis ſecularibus, & Monafteriis magnas pecuniæ ſummas tam*
per

per seipsum, quam per comitatum exprimebat suum: Bituricum delatus Archiepiscopum fratrem Ægidium Romanum trecentas libras Turonicas sibi solvere jussit, quod bis omisset summam adire Sedem, sicut secundo quovis anno oportuisset: atque hic Præsul ad tantam redactus inopiam fuit, ut instar simplicis Canonici officio divino cogeretur assistere de quotidianis distributionibus vivendi causa.

Retraho calamum parcens venerandæ fidelium pietati erga summum Pontificem: equidem mihi summopere displicet, quod me ad eam necessitatem redactum cernam, ut hæc verba, quæ sane horrorem ingerunt, allegarem: at hæc alia ratione perniciosi hujus operis characterem demonstrare potuissem, cujus tamen non nisi succinctam exhibeo synopsis: quid autem de eo censendum foret, si cuncta sigillatim referrem, & quasi uno obtutu ea omnia exponerem, quæ calumniis plena noster Author contra summos Pontifices, sacramque Sedem evomuit: vide tom. 13. pag. 25. tom. 20. p. 41. & 146. tom. 14 p. 414. 598. tom. 15. p. 59. tom. 16. p. 383. 412. 418. 444. 668. 670. & seqq. tom. 17. pag. 296. 309. tom. 19. p. 201. 209.

Ad calcem tamen hujus articuli adjungere volo aliud specimen atrocissimæ calumniæ, qua magis nefanda adversus sacram Sedem, & summos Pontifices haud alio

alio ex ore, quam cujusdam hæretici, & proscripti Authoris profluere potuisset: quapropter Fleurius Abbas, utpote probus Catholicus, qualem se esse profiteretur, erubescere debuisset, quod Historiæ suæ inferere voluerit epistolam a se relatam, quam Fridericus Imperator tum anathemate percussus, suaque rabie abreptus ad Angliæ Regem perscripserat; en ipsius verba tom. 16. lib. 79. §. 38. *Ecclesia Romana usque adeo auri cupiditate flagrat, ut bonis ecclesiasticis ejus avaritiæ non sufficientibus supremos Principes spoliare, sibi que vestigales efficere non erubescat.*

Silentio prætereo simoniam, exactiones in Clericos inauditas, usuras tum manifestas, tum palliatis, quibus totum terrarum orbem inscit: nihilominus si Romanos hosce humani sanguinis helluones audias, mellei sunt sermones. Curiam Romanam prædicant Matrem nostram, & Nutricem charissimam, quam verius Nouercam, & malorum omnium fontem dixeris: qualis enim sit, ex fructibus cognoscitur: in omnes orbis partes legatos mittit cum potestate puniendi, suspendendi, excommunicandi, non ut fideles verbum Dei edoceant, sed ut extortas pecunias congerant, & metant, ubi non seminarunt, ita opes Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorumque piorum hospitiorum, quæ Majores nostri ad alendos peregrinos, pauperesque condiderunt, prædantur.

Hæc

Hæc Fridericus Imperator nuper excommunicationis vinculo innodatus anno Christi millesimo ducentesimo vigesimo septimo effutierat: hæc autem sunt illa pretiosa monumenta, ac solidæ rationes, quas Author noster allegat, hunc in finem omnes ferme epistolas, quas præfatus Imperator anathemate percussus in suæ rabiei æstu contra summos Pontifices dederat, in decimo septimo, & decimo octavo Tomo collegit, huncque librum hoc diademate exornavit: ad hoc enim, ut quisquam Author quantocius honorificum in hac Historia locum sibi vendicet, plus non requirebatur, nisi ut contra sacram Sedem calammum acuisset; eapropter licet Robertus Grossa-Testa Lincolniensis Episcopus furioso haud absimilis declamet, atque enormibus, quæ adversus summum Pontificem evomuit, convitiis crepet, parum refert, noster Author nihilominus recensitis sigillatim omnibus hisce maledictis, quamvis ea absque horrore perlegi nequeant, pro sua humanitate addit, quod omnes hæc querelæ veritati oppido consonæ fuerint, unde illas in altum efferens inquit: *hæ erant querelæ Lincolniensis Episcopi, re ipsa quidem nimis acerbæ, veritati tamen admodum congruæ . . . obiit . . . die nona Octobris anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio in fama Sanctitatis, imo referunt nonnulli, quod in ipsius morte miracula fuerint*

*fuert patrata. . . . Erat Vir doctrina,
vitæ irreprehensibilis, morumque, ac discipline
puritate insignis.*

Insuper si forte mordax quoddam scri-
ptum aduersus sacram Sedem emanabat,
etsi illius Author nomen suum prodere eru-
buerit, nihilominus Fleurius illud mox ad-
optat, illudque in compendium redigit,
dumque sermonem ingerit de quodam Con-
cilio Generali, & de summo Pontifice, qui
cunctis Episcopis, ut ibidem pertractanda
adnotarent, præceperat, hanc in rem Fleu-
rius ita inquit libro nonagesimo primo tom.
19. pag. 199. 200. & 201. §. LI. His de mo-
nitionibus duæ supersunt nobis, ex quibus
Guilielmi Durantii Episcopi Mimatini una
erat, altera cuiusdam Episcopi, cuius nomen
ignoratur: posterioris moniti hæc est sum-
ma: *Multi moribus corrupti Clerici variis
e regionibus ad Romanam delati Curiam
quotidie beneficia obtinent. . . . Novi Ec-
clesiam Cathedralen, in qua triginta solum
capita iure annonæ sacre gaudent, ac per
viginti annos, quibus illam Præsul gubernat
suus, tricies, & quinquies aut sæpius tale jus
vacavit, quale tamen iste tantummodo bis
contulit.*

Matthæus Parisius Monachus ille Be-
nedictinus, qui ob animi sui vehementiam,
atque erga sacram Sedem rebellionis cu-
piditatem tantopere diffamatus est, una-
cum Villano, Friderico II. Roberto Grosso-
Testa,

Testa,

Testa, ac tot aliis Scriptoribus cognitis, atque incognitis, qui omnes æquali acerbitatis æstro abrepti erant, pariter honorificum locum in Historia Abbatis Fleurii occupare promeriti sunt: *sub finem Concilii Lateranensis Pontifex Innocentius ab omnibus Præsulibus haud exiguas pecuniarum summas exegit, quas a Romanis Usurariis, duris conditionibus; mutuas accipere, unacum sumptibus sui itineris coacti sunt: ita hac de re differit Matthæus de Paris.* „Hic idem „Author, subjungit Fleurius t. 16. p. 412. „l. 77. §. LVII. & LX. integra fide refert „imprecationes a populo Londinensi in Pampam effusas: in ampla hac urbe, inquit „ille, nil nisi hæc verba percipiebantur: *Romani isti, homines vecordes, Usurarii, & simoniaci, jacta excommunicationis suæ censura toti terrarum Orbi dominari volunt.*

Postquam novellus hic Author Angliam, atque Germaniam hisce convitiis emensus erat, transitum fecerat in Gallias, dum vero ibidem Robertum Grossa - Testam, qui contra Papas haud minus furiosus erat, offendebat, illius testimonium quantocius veluti pretiosissimum monumentum contra Ecclesiæ Romanæ honorem, & sanctitatem referre, illumque amplissimo elogio honorare festinabat: hujus rei exemplum, quod non sine maxima admiratione legimus, nobis exhibet liber quinquagesimus septimus Historiæ hujus ecclesiasticæ §. XXV.

§. XXV. ubi Satyram refert, qua magis virulentam vel unquam hæreticorum quispiam contra Papam excogitare haud potuisset, hancque veluti ab Arnulpho Aurelianensi Episcopo adversus Joannem XV. Pontificem exacerbato prolatam recenset, hic enim alium Arnulphum sollicitante Hugone Capeto sub annum Domini 991. a Concilio jussu ejusdem Regis in Abbatia sancti Bassoli prope Rhemos celebrato exauctoratum Sedi Rhemensi restituerat. Porro in eadem hac Synodo Arnulphus Aurelianensis juratus hostis Arnulphi Rhemensis omnes hæc evomuerat blasphemias, quas Abbas Fleurius in septem majoribus suæ Historiæ paginis posteritati sacrabat, necnon tanquam æquas tuebatur, etsi referat, quod hic idem Episcopus rabie accensus Pontificem esse Antichristum, atque ab eo, sicut olim fecerat Episcopus Constantinopolitanus, esse definiendum, necnon schisma conflandum asseruisset: percipiamus autem, qua ratione hosce immoderatos iræ impetus excuset: *In illo Arnulphi Aurelianensis sermone, si ad rigidum examen vocetur, sine dubio aliqua justo acerbius dicta occurrunt, & quæ sacræ Sedis contemptum prodere videntur, sed vix quemquam illius ætatis Scriptorem invenire est, qui res ipsas exacte proponat, & moderata dictione utatur. Æquitas vero postulat, verba Episcopi canitiæ venerabilis, & doctrina, qui hujus*

Hist. Ecclesiast. Tom. LI.   Ss   concilii

concilii spiritus, & anima, dici possit in benigniorem partem accipere. Denique si orationis summam spectemus, tantum abest, ut schisma intendat, ut potius in principio sermonis profiteatur, Ecclesiam Romanam venerari oportere, & Decretis Pontificum obedire. atque etiam diserte affirmat, Papæ esse in tota Ecclesia judicare, prohi omnes impatientissime serbant horrenda flagitia, quibus Romana civitas per unum jam sæculum polluebatur, unde tam ipsorum Pontificum, quam decretorum reverentia peribat: quamvis enim legis valor a dotibus Personæ Præpositi in hærentibus absolute non dependeat, non tamen extra curam sunt, & eo libentius Præsuli obedimus, quo magis pium, doctumque esse credimus: quod spectat ad nomen invidiosum Antichristi, comparatio est, non affirmatio, nec Arnulphus aliud dicit, quam quod Prælati sine charitate eo modo sit Antichristus, quo Præpositus ignorans idolo similis est.

Nonne magis expedit, si omnia hæc gesta integra fide a Catholicis, quam ab hæreticis, qui ea exaggerant, ac suo veneno magis inficiunt, referantur.

Verum vix hæreticus omnium vehementissimus cuncta hæc facta, quæ noster Author recenset, magis exaggerare, atque acerbiori bile aspergere potuisset: interim haud minus dolendum, quod Sacerdos quidam circa regulas charitatis ad eo incurius, necnon usque adeo pertinax inveniatur, ut nunquam offensionem qua

qua universam læserat Ecclesiam, reparare cogitarit.

§. II.

Auctoris calumniæ adversus auctoritatem, & Pontificis dignitatem.

Postquam Author noster adversus Romanam Aulam, necnon contra famam illorum, qui per quingentos, vel sexcentos annos sacræ sedi præfuerunt, tanto, ut mox vidimus, furore debacchatus erat, pari quoque rabie, ac verborum acerbitate, & vehementia adversus sedis Apostolicæ jura, & dignitatem omni retro antiquitate summe venerandam insurgebat; si enim ejus verbis fides habetur, tunc Pontifex nilnisi simplex Episcopus omnibus omnino illis juribus, quæ falso sacræ Sedi annexa creduntur, destitutus, & Principibus laicis subiectus audit, qui nec habet, nec habere debet ullam auctoritatem in universalem Ecclesiam: hic idem etiam nonnisi aliorum Præfulum spoliis locupletatus nec excellit, nec celebris est, nisi ex enormibus usurpationibus, quas quibusdam titulis falsis, & supposititiis, qui tamen sub nomine novarum decretalium in sæculo octavo procusarum in Ecclesia auctoritatem obtinuerant, subnixus impune attentaverat. Hæc ita fuisse ab Authore nostro prolata, impræsentiarum demonstrabimus, dum si-

gillatim hanc Historiam ecclesiasticam percurrere pergemus.

Duo hominum genera, inquit Historicus a nobis impugnatus disert. IV. carpent licentiam, qua facta haud sane laudanda a Scriptore Historiae ecclesiasticae referuntur: aliqui sunt politici, & profani, qui, cum veram Religionem non cognoscant, eam eodem in pretio, ac falsam habent, putant esse inventum humanum, quo vulgus in officio contineatur, eaque omnia silentio involvenda esse credunt, quaecunque Religionis reverentiam in populorum mentibus imminuere, id est, ipsorum opinione, errorem eximere posset. cum his Politicis res mihi non est, omnia enim ab ovo repetenda essent, atque ipsi ante omnia docendi, ac convertendi. At satisfaciendum mihi esse credo, idque maxime, si possum, cupio, viris probis, & anxiiis, qui piissimi quidem, sed non satis eruditi, cum improbis paulo ante memoratis trepidant, ubi non est timendi locus, ad hoc dicerem, quid formidatis? an cognitionem veritatis horretis? ergo in errore, aut saltem in ignorantia perseverare vultis? an vero, salva conscientia, haec ignorare vobis licet? vobis, inquam, quorum officium est, ignorantes docere? viris ecclesiasticis enim loquor.

. . . . . An non expedit ea a Catholicis Scriptoribus fideliter, sincere, simpliciter, sine exaggeratione referri, quam relinqui furori Protestantium, qui Historiam ecclesiasticam, ubi

occur-

*occurrunt abusus, corrumpunt, adulterant,
& doctrinæ suæ peste inficiunt.*

Hucusque quidem omnium Catholicorum animis ea insedit sententia, quod summi Pontificis auctoritas a Christo Domino sit instituta, ejusque Primatus ex jure divino descendat, ac dignitas supremi Capituli in Ecclesia omnia Episcoporum, Metropolitanarum, Primatum, & Patriarcharum jura in se complectatur, eoquod eminenter, imo & reapse omnes hosce titulos nobiliori modo in sua persona unitos contineat: at Fleurius Abbas, postquam omnia, quæcunque ejus oculis occurrebant, five vera, five falsa, corraserat, atque suæ Historiæ inseruerat, veritatem hucusque ab omnibus retro sæculis incognitam detexit; quippe juxta ipsum soli Principes schismatis tempore sibi Papam eligendi jus habent: id quoque Franciæ Regno competit, si enim Cardinales nimium ejusmodi electionem differunt, tunc Francia Papam sibi ex ultramontanis eligere, ceterosque, ut eundem recognoscant, compellere valet: id enim unum est ex illis privilegiis, quorum obliti sunt Gallicanarum libertatum defensores, cujus tamen detectam originem Fleurius suo Heroi Matthæo Paris Monacho Benedictino in acceptis refert.

Item post Gregorii IX. obitum Cardinalibus, cum Papam non eligerent, Francia rescripsit: nisi vos Papam elegeritis,

SS 3

quære-

quæremus media vestram supplendi negligentiam, & nobis constituendi Papam cis alpes, cui morem gerere debeamus. Matthæus Paris hoc referens addit, Gallos has minas intendere ausos esse ob suum jus antiquum S. Dionysii a S. Clemente datum, cum illum ad occidentis populos sacram in expeditionem mitteret.

Si ergo Fleurio Abbati fidem adhiberemus, tunc ipsismet Gallis vi privilegii quod sancto Dionysio fuit concessum, Papam creandi jus competeret: si vero schisma inde orireretur, omnes Principes ex sola sua auctoritate in favorem cujusdam ex Competitoribus decidere, ac fideles compellere valerent, ut illum, qui eis præplaceret, vel eum, quem firmiori jure suffultum crederent, in Papam agnoscere tenerentur: „octogesimo anno, inquit Fleurius tomo 15. postquam Honorius Imperator de Eulalii, & Bonifacii electione cognitionem habere cæperat, Theodoricus Rex ambos Competitores Symmachum, & Laurentium Romam convocans, in favorem Symmachi pronuntiabat . . . secus schisma finire haud potuisset, eoquod ex contentendentibus quivis sese Papam legitimum proclamaret, necnon ambo contenderent, quod in terris judicari non possent.

Itane Sacerdoti Catholico, cujus eruditionem Pastellus tantopere deprædicat, permissum sit, ut violentam Ariani Regis, qui Romanam Ecclesiam haud tolerando

jugo

jugo opprefferat, agendi rationem stabiliat? ex quonam documento eruit, quod hic idem competitores Ravennam accersiverit, atque ex hoc loco in Symmachi favorem pronuntiarit? num ignorare potuit illud Concilium, quod ad decidendam hanc litem celebratum fuerat? quomodo Gallum, qui Historiæ ecclesiasticæ opus in lucem edere aggressus est, subterfugere potuit, quod Ecclesia Gallicana sese huic novitati opposuerit? an ignorare valuit, qua ratione Avitus Viennensis Archiepiscopus hac super re in literis, a se ad Senatum Romanum nomine omnium Franciæ Præfulum datis, mentem suam explicavit? Exstant hæc literæ in Conciliorum collectione a P. Sirmondo facta: decet, inquit Avitus illustris hic Romanorum Cæsarium furculus magis adhuc virtutum gloria, quam generis nobilitate conspicuus, „decet, ut nostri Episcopi sint subjecti „potestatibus sæcularibus, ita Deus nobis „præcipit: ast comprehendere haud valet, „qua ratione inferiores audeant suos Superiores judicare: re ipsa quidem Episcopi, „si culpis obnoxii sunt, judicari valent, Papa tamen dijudicari nequit absque totius „Episcopatus præjudicio: præter Deum „non est alius, cui illum judicandi potestas competit. „ *At si Papa verbis vocetur in dubium, Episcopatus jam videbitur, non Episcopus vacillare. Reddet rationem, qui*

ovili Dominico præest, qua commissam sibi agnorum curam administratione dispenset. Ceterum non est gregis proprium terrere, sed *Judicis*.

En! hæc erat mens, hæc erat in sæculo quinto Ecclesiæ Gallicanæ vox, & sermo, quam loquelam in sequentibus etiam sæculis ipsa continuo tenebat, atque etiamnum ubique teneret, nisi novitatis, atque independentiæ prurigo, qua nonnulli Authores excitantur, infausto prorsus fato tandem illos eo adigeret, ut Sedis Apostolicæ jura omni ævo sacrosancta, necnon a tota retro antiquitate summe veneranda veluti totidem usurpationes a summis Pontificibus ope novarum Decretalium factas depingere fatagerent.

§. III.

De Episcoporum Exauctorationibus.

Sane vix ex alio firmiori titulo suprema Romanæ sacræ Sedis auctoritas comprobata redditur, nisi ex jure, vi cujus summis Pontificibus competit, ut Episcopos dijudicare, atque exauctorare valeant: hoc item jus Pontifices nemine contradicente per universam occidentalem plagam pluribus retro sæculis exercebant, atque hodie dum exercent: ast Fleurius Abbas hoc idem jus oppugnare aggreditur: percipite, qua ratione hac in re mentem suam explicet in dissertatione, quæ tomo decimo sexto

sexto præfixa habetur: *In fidei Decretali-
bus asseritur, soli Papæ competere, senten-
tiam decretoriam in Episcopos ferre, atque
hæc regula sæpius in iis inculcatur: verum-
tamen exempla centum, novæ huic regulæ
contraria, memineris, lector. . . . .* *Histo-
riam penitus eum ignorare, necesse est, qui
putat, nunquam, & nullibi causam Episcopi
finiri posse, nisi vel ipse Romam mittatur,
vel inde Legati Pontificii accersantur: quini-
mo etsi aliquis Historiam ignoraret, si tamen
sano duntaxat iudicio præditus sit, facile pe-
netrabit, rem fuisse factu impossibilem. . . . .*
*Illud quidem constat, sed raro accidit, quod
Episcopi manifeste oppressi, & in Conciliis
provinciae suæ nefaria inimicorum factione
damnati, ad Papam, utpote omnium Episco-
porum Præpositum, & sacrorum Canonum
Protectorem confugerint, idque in Concilio
Sardicensi statuitur, sed volunt illius Concilii
Patres, ut Papa, sive Legatum mittat, sive
non mittat, causam in illa Provincia, in qua
reus deliquit, discuti curet, quia nihil faci-
lius, quam Judici valde remoto imponere.*

*Tandem ad Papam refugere, quod a Con-
cilio Sardicensi quibusdam concessum, præci-
pue locum habere debebat, in causis omnino
singularibus maximorum primas Sedes tenen-
tium Episcoporum, quales erant S. Athana-
sius, S. Joannes Chrysostomus, S. Flavianus
Constantinopolitanus, quibus Superior, quem
adirent, præter summum Pontificem non fuit.*

Jam antea Fleurius Henrici verba tomo decimo quinto referens dixerat, quod potestas, quam Papa sibi arrogat, non nisi imaginarium jus sit. Ceterum id, quod Henricus II. Rex assererat, scilicet, quod *Papa suam auctoritatem ab hominibus receperit, falsum est, si intelligatur de Primatu, qui eidem ex jure divino competit: si vero intelligatur de potestate, qua solus Episcopus judicare posset, de quo jure hic controversatur, verum est, quod hanc potestatem Papa duntaxat ab hominibus ex usu in falsis Decretalibus fundato teneat. . . .* „Aliud „vulnus jurisdictioni Ecclesie intulit Episcopus judicandi ratio per falsas Decretales introducta, vi cujus soli Papae ipsorum judicium reservatur. „

Priusquam articulatim tria haec loca a me mox relata discutiam, liceat mihi novae hujus Historiae ecclesiasticae Auctori applaudere, eo quod tandem fateri voluerit, quod Papa omnium Praesulum Superior, & Canonum custos sit, ejusque Primatus ex jure divino descendat; quis enim hunc ejusmodi mentis fuisse non dubitasset, postquam palam enuntiare auditus est, quod singulare sibi Papam eligendi privilegium Gallis competat, atque usus, vi cujus ceteri Praesules in suis Diocesibus non residebant, auctoritatem mutuarit ex eo, quia ipsimet Pontifices diu Avenione morabantur; verum quis demum non

non credidisset, quod Papa nil nisi simplex Romæ Episcopus foret, cum Avenione commorans in sua Diæcesi non residebat, nec absque beneplacito, & Episcopi Diæcesani licentia suum munus exercere poterat. tom. 20. p. 278. qua ratione sibi quis imaginari potuisset, quod Fleurius Papæ Primatum ex jure divino descendere, ac in omnes Episcopos superioritatem habere credat; cum tamen in omnibus viginti suæ Historiæ ecclesiasticæ voluminibus unice eo intentus fuit, ut Papam exspoliet cunctis suæ Sedis prærogativis, quamvis hæc luculenta sint argumenta, quibus Catholici comprobatum reddunt, quod Papa Primatum, & supremam in omnes Episcopos auctoritatem teneat: porro in quonam consistit hic Primatus, hæcque summa in cunctos Præsules potestas, si juxta Abbatem Fleurium ipse non minus, ac illi, Canonibus subjicitur? Enimvero amplissima hæc: *primatus ex divino jure, Superioritas in omnes Episcopos*: verba tandem sese unice eo restringunt, ut Papa Canonum violationes cognoscere, easque deplorare valeat, quin aliam in Episcopos auctoritatem exercere possit, nisi eam, quam ipsimet eidem precario indulgere volunt, seu, prout paucis verbis absolvam ea, quæ Auctor tam sæpe repetit, hoc Episcopos judicandi jus sacræ Sedi annexum nil aliud est, quam usurpatio falsarum Decretalium

talium subsidio attributa, & in Ecclesia ante disciplinæ immutationem in sæculo IX. factam haud cognita: etsi ergo Sardicensis Synodus oppressis Episcopis nil ultra permiserit, nisi ut Papæ justitiam implorent, hic tamen ipse recursus ad Papam juxta Fleurium duntaxat concedebatur ampliorum diæcesium Episcopis, qui nullum Superiorem agnoscunt, quales erant Orientis Patriarchæ. Ex hujus Auctoris sententia crassissima prorsus ignorantia est, si asseratur, quod nullo unquam tempore, vel in nulla regione Episcopus judicari potuerit, quin Papæ Deputati accersiti fuerint, hanc vero rem nullatenus fieri potuisse, vel solo sanæ rationis subsidio facile juxta Fleurium cognosci potest. Hæc sunt tres illæ nostri Authoris propositiones, quarum falsitatem impræsentiarum demonstrabo.

Præprimis Fleurius asserit, quod duntaxat falsarum Decretalium ope suffulti Pontifices Episcopos judicandi jus usurpatum sibi attribuerint, usque ad illud autem tempus novæ hujus disciplinæ nullum inveniatur vestigium: verum quis hac super re sensus Abbati Fleurio? num forte jam illorum oblitus est gestorum, quæ ipsemet retulit: ergone illa eidem in memoriam revocare cogor?

Haud ea, quæ in Oriente acciderunt, impræsentiarum refero; Fleurius enim probe prævidit difficultatem, quæ ipsi circa Patri-

Patriarchas exauctoratos, atque a Pontificibus ejectos, necnon circa Orientis Episcopos in Conciliis sede motos, atque a summis Pontificibus Ecclesiæ suæ restitutos objici possent: hinc ipse Lectori suo satis, superque datum existimat, dummodo referat, quod eequidem Euthymius ab Agapito Papa anathemate perculsus, atque exauctoratus, Petrus Alexandrina, Aca-cius Constantinopolitana, Petrus Antiochena Sede pulsi, atque omnes tres a Felice Papa excommunicati, Athanasius vero, Chryso-stomus, Flavianus, suis Sedibus restituti fuerint, iidem tamen Sedes, quæ Superiorem non agnoscunt, occuparint, atque eam duntaxat ob rationem ad Papam recurrere valuerint. Verum, qui ita sermociatur, jam admittit, quod Pontifices ante falsarum Decretalium originem omnes Patriarchas suis Sedibus amovendi, ac restituendi jus in Ecclesia Orientali possederint, atque Romanus Episcopus jam antea tanquam *Capitum Caput* (ut Theodori Studitæ verbis utar) agnitus fuerit. Ceterum hoc discrimen inter Episcopos, Superioribus obnoxios, & inter Præfules nullum Superiorem agnoscentes, illis annumerari meretur effugiis, quibus quidam Scholaris in schola uti posset, si quadam difficultate se nimium premi sentiret: at-tamen ejusmodi effugium in dedecus cedit tanti Historici, cujus eruditio illius Cen-forem

forem in admirationem rapit: quis enim v.g. ignorat id, quod sanctus Basilius in sua septuagesima quarta epistola refert, scilicet, quod Eustachius Sebastenus a Concilio exauctoratus Sedi suæ restitutus fuerit, simul ac in Tyannensi Synodo demonstratum ibat, quod a Liberio Papa Ecclesiæ suæ redditus fuerit? nihilominus Eustachius Superiori suo obnoxius erat? quem latet caussa Basilidis Hispani Præfulis in quodam Concilio a suis confratribus depositi, atque a Papa restituti? Quot ejusmodi exempla Historiam ecclesiasticam percurrens ante falsarum Decretalium ætatem huc proferre possem? pauca duntaxat ex Francia repetam.

Fors Fleurius jam oblitus est, quod anno Christi quadringentesimo decimo septimo Zosimus Papa ad Franciæ, Hispaniæ, & Africæ Episcopos perscribens eisdem significarit, quod ipse Ursus, & Tuentium Episcopos exauctorarit? nonne hic idem Pontifex Proculum Massiliensem Episcopum deposuit? nonne hujus exauctorationis legitimum testimonium est ejusdem Papæ epistola, quam anno Salutis nostræ quadringentesimo decimo octavo ad Massiliensem Clerum dederat, eidemque præceperat, ut ad novi Episcopi electionem procederet?

Quot demum ejusmodi exempla nobis suppeditat sæculum quintum? Accusabatur

tur Maximus Valentiae in Delphinatu Episcopus, quod Manichæorum secta infectus, ac homicidii reus esset, nonne illico hæc caussa Romam devolvebatur, ac etsi Bonifacius VII., ad quem recurrebatur, iudicium ad Episcopos remisit, eorum tamen sententiam aut confirmandi, aut irritandi jus sibi reservavit, eisdem declarans, quod in prima, ut vocant, instantia desuper iudicandi jus sibi competeret: *debueram JAM NUNC dignam ferre sententiam.*

Insuper quis nescit, qua constantia Leo I. Pontifex exauctorationis sententiam anno 444. contra Chalidonium Bisuntinum Archipræsulem ab Arelatensi Concilio pronuntiatam irritavit? nonne ipse eundem suæ restituit Sedi? nonne eandem quoque agendi rationem tenuit circa Patroculum Episcopum, cui Hilarius Arelatensis Archiepiscopus jamjam Successorem subrogabat?

Ipsimet etiam Metropolitæ, quantumvis sanctissimi fuerint, nonne eandem Pontificum severitatem experiebantur, quotiescunque gravioris culpæ rei fuerunt inventi? Ergone Fleurius haud ultra recordatur, quod anno Domini quadringentesimo sexagesimo secundo Hilarius Leonis I. Successor Hermam Narbonensem Archiepiscopum officio suo suspenderit, eumque omnibus Metropolitanæ dignitati annexis prærogativis exuerit? Hic idem Papa nonne

nonne

nonne Leontio Arelatensi Archiepiscopo injunxerat, ut in Mamertum Viennensem Archiepiscopum iudicii acta instrueret, quamvis sibi definitivum reservaret iudicium.

Nonne constat, duos Archiepiscopos, & horum quidem unum a sui Metropolitanæ sententia secundum sacrorum Canonum præscripta ad summum Pontificem appellasse, propriumque Judicem, ut suam agendi rationem tueretur, Romam accedere fuisse compulsum, alterum vero non sine animi mœrore expertum fuisse, quod Episcopus, quem ipsemet exauctoravit, de novo Sedi suæ fuerit restitutus, ipse vero, etsi Metropolitæ fuerit, in Franciam Sede sua exutus redire sit coactus: „Prohibeo, „inquit Leo I. Franciæ Episcopis, pro- „hibeo Hilario Arelatensi, ne in Viennensi „Provincia ullum creet Episcopum, aut „cujuspiam consecrationi intersit, ipse „vero Arelatensis loco gratiæ habeat, quod „ipsum a suo Episcopatu non deponam.

Enimvero hoc exemplum adeo notum est, ut Fleurius illud minime ignorare potuerit, quinimo illud ipsemet refert, verum quam artificiosis, ac quæsitis coloribus illud occultare satagit? enimvero non sine stomacho illius duntaxat relatio percipi valet, tot enim falsitatibus, atque tam celebris Pontificis famæ, sacræque Sedis injuriosis circumstantiis illud conspurcat, refert

refert enim, „quod sententia in Divum Hilari-
 „larium lata duntaxat ex mala affectione,
 „& sancti Leonis vehementia ortum traxe-
 „rit, eoquod sanctus Hilarius in Concilio
 „Romano sibi odium accersivisset ob auda-
 „ciam suam, qua semetipsum defenderat,
 „hancque ob rem Ordinatio ab eo facta irri-
 „tabatur.„ Interim Magnus hic Papa,
 Franciæ Episcopos de sententiæ suæ ra-
 tione certiores reddens inquit, quod Ordi-
 nationem a S. Hilario factam ideo irritam
 declararit, eoquod sacrorum Canonum
 præscripto adversaretur, & Hilarius, cum
 non esset Metropolita, nec eum, qui illius
 suffraganeus non erat, consecrare potuerit.

Verum quid desumi valet ex eo, quod Fleu-
 rius asserat, Hilarium in Concilio Romano,
 quod Papa ad dijudicandam causam con-
 vocasset, se exosum reddidisse? num forte
 nobis significare intendit, quod Episcopum
 exauctorandi, atque ejusmodi sententiam
 ferendi jus soli Papæ non competat, sed
 duntaxat id in Concilio fieri queat? Ipsius
 quidem foret mentem suam desuper ex-
 planare: ast quin in ejus mente penetran-
 da anxius hæream, ausim dicere, quod hac
 doctrina nil magis falsum excogitari va-
 leat, ac nunquam S. Leo hanc ob rem Sy-
 nodum congregarit. Debuiisset ergo Fleu-
 rius suas proferre rationes, quibus permo-
 tus ejusmodi novitatem protulit, saltem
 sanctus Leo nullam hujus Concilii men-
 tionem

tionem fecerat in epistola ad Viennensis Provinciae Episcopos data, in qua de omnibus hucusque gestis integra fide rationem reddebat.

Haud ignoro equidem, ab Honorato Massiliensi, qui est Auctor vitae S. Hilarii Arelatensis, asseri, quod omnes Viros magis conspicuos, coram quibus comparuerat Hilarius, ea vehementia, qua Papam alloquebatur, offendisset, hic tamen Scriptor nullam Concilii Romani mentionem fecit, nisi forte Author noster nomine Concilii honorare velit quorundam Sacerdotum conventum, seu quamdam Cardinalium Congregationem, vel Consistorium a Papa habitum: porro si ita foret, plane etiam Sorbonnae Doctores a Janseuitis Romam eo fine Deputati, ut quinque proscriptas propositiones vere Catholicas esse propugnarent, gloriari possent, quod Innocentium X. Papam compulerint ad congregandam Synodum Romanam, coram qua ipsi falsae suae doctrinae principia explicarent, quibus non minus quidam Cardinales, qui hisce colloquiis intererant, scandalizati sunt, quam illi, qui sanctum Leonem comitabantur, arrogantiam & vehementiam, qua Hilarius differebat, indignabantur.

Proh! quot errores in exacto Historico minime tolerandi, conjunctim in sola narratione historiae circa Hilarium Arelaten-

sem

sem hic reperiuntur? Romanum hoc Concilium mere quidem confictum est, nihil tamen refert: audacter noster Auctor asserit, quod Hilarius in eo inter ipsos Judices confederit.

In quam autem Historiæ ecclesiasticæ parte Fleurius alteram invenerat falsitatem? dum asserit, „quod sanctus Leo Hilarium Romæ commorantem Satellitio „custodiri jufferit, atque ille duntaxat custodum vigilantiam eludendo in Gallias „reverti potuerit. „

Ergone anno Incarnationis Dominicæ quadringentesimo quadragesimo quarto Romani Cæsares nondum hanc totius Orbis Metropolin suo imperio subjectam tenuerunt, Leo vero jamjam tanta prævalebat potentia, ut in hac urbe satellites ad suum obsequium paratos habere, necnon jurisdictionis civilis munia publice exercere valuerit?

Plane falsitatibus, quibus noster Historicus Hilarii Arelatensis gesta corruptit, me eo abreptum cerno, ut vix non prætergressus essem errorem, quem impugnare statui, atque ipse propugnare fatagit, scilicet, quod Pontifices falsarum Decretalium ope Episcopos judicandi, atque exauctorandi jus sibi arrogariat: inventum sane, quo magis frivolum vix excogitari potest, prout comprobatur redditur ex omnibus Episcoporum exauctorationibus

in sæculo V. factis, quod tamen sæculum
noster Author aurea Ecclesiæ tempora ap-
pellitat.

Quam copiosum etiam numerum pro-
ferre possem illorum Episcoporum, qui a
Sæculo VIII. usque ad XIV. vel a summis
Pontificibus, aut eorum Legatis aut de-
positi, aut Sedibus suis restituti fuerunt?
revocetur, si fieri potest, in memoriam nu-
merus eorum, quos Nicolaus Papa, om-
nesque ejus Successores usque ad Concilii
Constantiensis tempora vel Romam cita-
runt, ac comparere jusserunt, vel defini-
tiva sententia judicarunt, aut exauctora-
runt, aut sententiam exauctorationis a
Franciæ Conciliis ibidem celebratis pro-
nuntiatam confirmarunt? num forte Gal-
liarum Præsules ignorabant, quod existi-
matum hoc Pontificum jus nonnisi usurpa-
tio falsis Decretalibus suffulta sit? quam
fervidam litem cum Nicolao summo Pon-
tifice agitabat Hincmarus Rhemenis, in-
trepidus ille Episcopalis independentiæ
clypeus, ac eximius ille libertatum Eccle-
siæ Gallicanæ Defensor? nihilominus post
cunctas hæc fervidas altercationes, non-
ne cernere coactus fuit, quod Rothadus
Suessionensis Episcopus, quem ipse in tot
Conciliis exauctorabat, Sedi suæ restitu-
retur? quot, & quantis non utebatur ar-
tificiis, ad quantam demissionem ipsemet
non descenderat, quam humiles literas
hic

hic Præful sua eruditione tumidus, ac Caroli Calvi Cæsaris patrociniō fretus non perscripserat ad Papam, ut ipsius animum placaret, hacque ratione suam exauctorationem præpediret? Prævaluit tandem, & æque, ac omnes ceteri Præfules, sese subdicere, necnon profiteri cogebantur, quod hoc Pontificum jus nequaquam quibusdam Decretalibus innixum, sed potius sacrae Sedi annexum, atque ab ipsomet sancto Cypriano agnitum sit: ut vero Lector hac de re convictus permaneat, pervolvat ipsam epistolam ab hoc sancto Martyre ad Stephanum Pontificem datam, qua ipsum rogabat, ut Martinianum Arelatensem Archiepiscopum exauctoraret, eique successorem nominaret: referam huc latino idiomate ipsius verba: *Dirigantur a te literæ, quibus absento Martiniano, alius in ejus locum substituatur.*

Eapropter sanctus Leo Papa in epistola, quæ nunc est octogesima nona, ad Franciæ Episcopos data de hac prærogativa sacrae Sedi annexa, vicujus Papa Episcopos judicare, & exauctorare valet, differens ait, hoc jus esse *antiquissimam Ecclesiæ consuetudinem*. Num vel unquam in Sæculo V. de falsis Decretalibus mentio fuit facta? & tamen jam tum hoc Pontificum jus invaluit, atque pro *longissima* consuetudine habitum est.

Porro priusquam hunc articulum de Episcoporum depositione absolvam, necesse est, ut nostri Historici errores circa Sardicense Concilium manifestem: si enim ipsius verbis fides habenda foret, tunc hoc Concilium Pontifici duntaxat indulgit, ut extraordinarias Episcoporum, qui nobiliores Sedes occupabant, nullumque Superiorem recognoscere, causas cognoscere valeret, quinimo in eodem loco addit Fleurius, quod harum causarum cognitionem extra locum, in quo Episcopi erant, sibi vindicare haud potuerit. Verum pervolvantur duntaxat Concilii Sardicenis acta, & mox cuivis persuasum erit, quod ibidem generatim de omnibus Episcopis actum fuerit, & solus Papa eos iudicandi jus habeat: *Quod si, dicitur Canone tertio, aliquis Episcoporum iudicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere, ut iterum Concilium renovetur; si vobis placet, sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his, qui examinaverunt, Julio Romano Episcopo, & si iudicaverit renovandam esse causam, iudicium renovetur, & det Judices. Si autem probaverit, talem causam esse, ut non refricentur ea, quae acta sunt: quae decreverit, confirmata erunt.*

Hæc verba: *aliquis Episcopus, & aliquo in causa, propter quam Episcopus fuit condemnatus, num forte duntaxat intel-*
ligi

ligi valent de nobiliorum Sedium Episcopis, qui nullum se superiorem agnoscunt?

Dein canone quarto idem Concilium addit, ac prohibet, ne ad consecrationem, novique Episcopi inaugurationem in illius, qui fuit depositus, locum procedatur, *nisi causa fuerit in iudicio Episcopi Romani determinata*, nam, prosequitur Synodus Can. 7. *erit in potestate Romani Episcopi, quid velit, & quid aestimet, faciet, quod sapientissimo suo Concilio iudicaverit.*

Nunquam sane aliquod Concilium testimonio magis luculento quoddam Pontificis jus agnovit, ac ipsa Synodus Sardicensis in hoc loco circa Episcoporum depositionem, vel eorum revocationem ad pristinas suas Sedes: num unquam cuiusdam juris possessio magis avita, magis continuata, aut solidius comprobata existit? ad iudicium appello omnium illorum, qui animo a passione alieno cuncta Historiæ ecclesiasticæ monumenta pervolverint a Sæculo III. usque ad Sæculum XVII., in quo novissimum exauktionis exemplum occurrit in persona Domini de Rieux Leonani Episcopi. Num vel unicum reperitur exemplum, quo comprobatur, aliquam cuiusdam Episcopi exauktionem in Ecclesia Gallicana absque Pontificis consensu, aut auctoritatis ejus interventu fuisse factam? qua ergo audacia animatus Historiæ ecclesiasticæ Author asserere præsumit, quod

Tt 4

falsæ

falsæ Decretales sint unica basis, & fundamentum hujus auctoritatis à summo Pontifice sibi arrogatæ?

§. IV.

De Erectionibus, Unionibus, Divisionibus, & Episcopatum translationibus.

Cum noster Historicus totus in eo sit, ut Pontificiam auctoritatem evertat, eamque ad simplicis Metropolitæ potestatem redigat, postquam Pontifices suo Episcopos exauctorandi jure exiit, ad ampliora manum extendit; audacter enim asserit, quod summi Pontifices pariter Episcopos ab una Sede ad alteram transferendi, novos Archiepiscopatus, aut Episcopatus erigendi, illos uniendi, vel eorum quosdam supprimendi jus usurparint, conficta autem hæc jura itidem nulli alteri fulcro, quam falsis Decretalibus, quæ a pluribus falsitatum Architectis in sæculo nono consarcinatæ sunt, innitantur, cum tamen hæc jura proprie Metropolitæ, & Conciliis Provincialibus competere. Percipiamus, qualiter ipsemet Author noster hac super re mentem suam explicet in dissertatione tertia ad tomum decimum sextum: *Ficta Decretales præterea soli Romano Pontifici jus Episcopos ab una Sede ad aliam transferendi tribuerunt. Verum Concilium Sardicense, aliæque, in quibus hujusmodi translatio districte prohibita, nec Papam exceperunt, & quando,*

licet

licet id raro factum, aliquis Episcopus, ita exigente manifesto Ecclesie emolumento translatus est, id Auctoritate Metropolitanæ, & Concilii Provincialis factum.

Profecto Fleurius apud hodiernam Ecclesiam Gallicanam, quæ Episcoporum translationem inter majores causas, quarum judicium soli Papæ reservatum est, numerat, optime meritum sese reddidisset, si unicum duntaxat protulisset exemplum, quo probaretur, quod a primo Monarchiæ exordio aliquis Episcopus ad aliam sedem, aut a quodam Concilio Provinciali, aut independenter a Papa fuerit translatus: quinimo hunc Authorem provoco, an ipse exemplum magis antiquum adducere queat, quam illud Artardi Nannetensis Episcopi, quem Adrianus II. Papa anno Salutis nostræ octingentesimo septuagesimo primo ad Turonensem Archiepiscopatum transtulit, postquam illum Populo, & hujus Metropolitanæ Ecclesie Clero concedere per integrum quadriennium renuerat, ac tandem eorum precibus cesserat. Id nos docet ipsemet Papa in epistola ad Doviense Concilium, quod ipsum hac super re interpelabat, hanc per occasionem data, *nam sicut Synodus postulavit, plebs, & Turonicus Clerus eum concorditer elegit, per nostræ auctoritatis decretum constituimus Cardinalem Metropolitanum, & Archiepiscopum Turonicæ Ecclesie, atque provinciæ.*

Tt 5

Quinto

Quinto post anno, seu Christi octingentesimo septuagesimo sexto Joannes VIII, Papa Frotariam Burdegalensem Archiepiscopum ad Bituricensem Archiepiscopatum transferebat, eo quod, uti ipsemet testatur, id Carolo Calvo Cæsari, qui hanc translationem impense ab eo efflagitabat, recusare haud valeret, atque Normani ejus diæcesin Burdegalensem penitus devastassent: videntur duas præ ceteris vetustissimas Episcoporum translationes, quas in Galliis factas reperio, eæ tamen a summis Pontificibus ad Cæsaris, Gallicani Cleri, & Provincialis Synodi preces factæ sunt. His ita constitutis num quis asserere audeat, quod hoc Pontificum jus nil nisi violenta sit usurpatio Episcoporum juri perniciosa? Pergamus autem insequi verba Fleurii, quæ ibidem in eadem dissertatione tomo decimo sexto præfixa profert, ubi de Episcopatum, & Archiepiscopatum erectione differit.

Eadem est rerum facies in novarum Cathedralium Episcopatum creatione. Si falsis Decretalibus fidem habemus, id juris soli Papæ competit: si autem antiquam disciplinam consulamus, Concilio Provinciali hæc potestas erat, atque hac de re in Codice Conciliorum Africae clarissimus Canon extat. Ac profecto si sola propagatio Religionis, & Fidelium commodum quæeratur, multo magis rationi consentaneum erat, Judicium Episcopis relinquere;
quibus

quibus Urbibus proprius Episcopus necessarius
esset, & quinam viri ad officium Pastorale ob-
eundum magis idonei existerent, quam curam
istam ad Papam referre, remotissime degentem,
qui non sine magna difficultate Ecclesiarum il-
larum statum doceri poterat, utut enim Man-
datarii delegentur, qui commoda, & incom-
moda pensent, nunquam eam cognitionem capiet
Judex, quam præsens suis oculis sibi parasset.

Nempe fidei Decretales epistolæ, quæ jure
isto solum Papam donant, necdum in lucem
prodierant.

Postquam Romani Pontifices de creandis
Episcopalibus Cathedris jus possessionis sibi ac-
quisierunt, multas civitates, in primis in Italia,
nulla urgente necessitate, sed ut honorem exhi-
berent, dignitate Metropolitana auxerunt. Con-
cilium Nicænum, cui sine dubio jus compete-
bat Ecclesias novis prærogativis exornandi, nihil
aliud dicit, quam singularum Ecclesiarum pri-
vilegia, pro antiqua consuetudine, esse conser-
vanda. Unde discimus, distinctionem Ecclesia-
rum Metropolitanarum, & Patriarchalium jam
illa ætate longa possessione fuisse confirmatam.
Pontifices a sæculo undecimo non solum Metro-
politas, sed etiam Patriarchas, & Primate
crearunt, nullo alio fundamento nixi, quam
falsarum Decretalium, videlicet primæ epistolæ,
quæ S. Clementi tribuebatur, ac secundæ, &
tertice, quæ Anacleti Papæ esse credebatur, ubi
Apostoli, eorumque Successores dicuntur Pa-
triarchas, & Primate constituisse in illis Ur-
bibus,

bibus,

bibus, in quibus pro regimine civili præcipui Magistratus degebant, & ubi Paganorum Archiflamines versabantur, vox barbara hæc est, quam frustra alibi, quam in istis Decretalibus quæsieris. Notasti autem sine dubio, Lector! quod in primis sæculis Archiepiscopi nomen nequidem notum fuerit. Summi Præsules Episcopus Romanus, aut Episcopus Alexandrinus, sicut alii in minorum gentium urbibus appellabantur. Episcopi in epistolis mutuo ad se datis Fratres sese perfecta æqualitate vocabant, quod ex inscriptionibus literarum S. Cypriani videmus, quo magis autem charitas refrigescere cœpit, tituli, & ceremoniæ augebantur.

Unde satis efficaciam inesse Bullæ, causâ non cognita, editæ, qualis Callisti II. in causâ Primatus Ecclesiæ Viennensis fuit, ad antiquum Ecclesiarum ordinem subito evertendum, Episcopis, quorum interest, invitis, nemo existimet.

Quanta nos voluptate perfudisset Fleurius, si ea Provincialia saltem Ecclesiæ Gallicanæ Concilia allegare voluisset, quæ ex sola sua auctoritate novos Episcopatus, atque Archiepiscopatus erexerunt, nam saltem ea monumenta, quæ ipse hac in re fors habuit, celebriores Canonistas latebant. Quid ergo Ivo Carnutensis fecit, dum Paschalem. II. Papam rogabat, ne Tornacensem Ecclesiam in Episcopatum erigens a Noviodunensi segregaret. Consulatur ipsius epistola numero ducentesima trigesi-

trigesima octava? quis tum sensus Noallio
 Cardinali fuit, dum sibi honori ducebat,
 quod simplex esset executor voluntatis Pon-
 tificiæ circa erectionem Blesensis Episco-
 patus? num forte hic Archipræsul in ve-
 teri disciplina, quæ utpote Provinciæ Præ-
 suli ejusmodi erectiones faciendi jus ipsi
 soli attribueret, adeo rudis erat, ut sibi
 eximium honorem ex eo conferri crederet,
 quod Papa ei committere voluerit, ut re-
 lationem simplicem, quæ *de commodo*, &
incommodo vocatur, faceret. Quid! Car-
 dinalis Noallius palam profitetur, quod
 Episcopatum erigendi jus, etiam in pro-
 pria sua Metropolitana Ecclesia, sit Roma-
 næ Sedi *privative* annexum. Quid! ipse
 sibi honori ducit, quod pro absolvendo hoc
 opere jussa Pontificis executioni dare se-
 lectus fuerit: Fleurius tamen absque ani-
 mi anxietate asserere audeat, quod Papa
 nil nisi jurium ad Metropolitanos spectan-
 tium usurpator sit: attamen ipsemet Noal-
 lius Cardinalis suo exemplo posteris, quanta
 submissione hac in re summi Pontificis man-
 data excipiant, ostendere, simulque proprio
 oris sui testimonio nobis suppeditare vo-
 luit novum argumentum illius juris mini-
 me dubii, quo summi Pontifices in erigen-
 dis Episcopatibus fruuntur: eapropter no-
 vis suis ad Clerum monitis tom. 2. pag. 112.
 suam ad Innocentium XII. Pontificem epi-
 stolam inserere voluit, cujus duntaxat se-
 quens

quens

quens adduco fragmentum. Cum pro Ecclesie bono, & augmento Diaecesum divisio, & Ecclesiarum Cathedralium erectio ad summum Pontificem, sanctamque Sedem de jure pertinere dignoscatur; cum etiam Sanctitati suae processus conficiendi curam nobis committere placuerit, nos mandatum Apostolicum debita cum reverentia, & grato animo suscipimus, idque honori ducentes &c.

§. V.

De Appellationibus ad Papam.

Postquam Fleurius Abbas tot prærogativas Sedi Apostolicæ annexas evertere conatus erat, tandem magis præcipuam destruere aggrediebatur, eoquod eidem Romanæ Ecclesie Primatus inniti videatur: porro hæc est jus, vicujus Papa circa omnes lites, quæ inter fideles oriuntur, sententiam pronuntiare, propositas difficultates excipere, ad eas respondere, censuras per Episcopos latis corrigere, ac denique fideles eo adigere valet, ut ipsi, quin ad alium quemcunque judicem appellare valeant, omnino Papæ decisionibus insistere teneantur. Hoc jus adeo eminens Divo Petro tum a Christo Domino fuisse collatum videtur, dum eidem gregis sui pascendi curam demandabat, dicens: *Pasce Agnos, Pasce oves, Tibi tradita sunt &c.* nihilominus Fleurius Abbas eximiam hanc prærogativam Cathedralis Divi Petri annexam

annexam aggreditur: En ipsius verba, quæ in eadem dissertatione continentur: *Nulum majus, inquit ille, disciplinae ecclesiasticæ vulnus falsæ Decretales intulerunt, quam quod licentiam ad Papam appellandi in immensum extenderint. Hæc res Falsario potissimum cordi fuisse videtur.*

At Cyprianus SS. Fabiano, & Cornelio cœvus non solum hisce appellationibus adversabatur, sed etiam solida attulit argumenta, quibus eas non esse recipiendas probavit, & ætate S. Augustini Ecclesia Africae appellationibus necdum acquiescebat, quod ex epistola Concilii, anno quadringentesimo vigesimo sexto celebrati, ad Cælestinum Papam data exploratum sit. Tandem appellationis a Concilio Sardinensi concessæ usque ad sæculum nonum, pauca occurrunt exempla, nisi, ut dixi, quod summarum Cathedrarum Episcopi, alium præter Papam superiorem non habentes, appellaverint. Ubi vero falsæ Decretales in lucem emerferunt, ad sacram Sedem appellandi audacia in tota Ecclesia latina supra omnem modum crevit.

Porro nefas est credere, Jesu Christi principia, quibus Ecclesiam suam superstruxit, minus perfecta esse, quam Paganorum Philosophorum regulas, quare gregis sui fidis Pastoribus in hac vita nullum præmium, sed tantum pro mensura charitatis mercedem æternam promisit, fateamur igitur sincere, Pontifices in primis quinque, vel sex sæculis sapienter egisse,
cum

cum Ecclesie universalis bonum proprio vel personae commodo, vel Sedis suae gloriae anteposuerunt. fateamur, bonum Ecclesie expetisse, ut causa ecclesiastica in sua quaeque provincia, & ab iis iudicibus definiretur, qui id facilius, & majore causae cognitione possint. fateamur, necessario cavendum fuisse, ne Episcopi, & in primis Episcoporum Princeps, quantum fieri posset, ab officiis suis spiritualibus, naturae Sacerdotii intime connexis, unquam abstraherentur, sed quilibet eorum ab illa Ecclesia, in qua eum Deus posuisset, non discederet, populum suum indefesso labore docens, & sanctificans.

Quis bona tam certa, tam solida conferri audeat cum invisa potestate, qua Pontifex toti terrarum orbi terribilis reddebatur, cum undique Episcopos, Clericosque vel censurarum metu, vel gratiae spe ad suscipiendum longum iter, iudiciumque Romae subeundum compelleret? Non me fugit, ingentem illam Episcoporum, aliorumque exterorum hominum turbam magnas divitias in Civitatem Romanam invexisse, factumque, ut Romanorum opes ceterarum gentium damno cumularentur: sed pudet me talis lucri mentionem facere, ubi de causa Religionis agitur. Quasi vero non tam ideo Pontifices Romae sedissent, ut sanctam, quam ut opulentam efficerent. Multo magis Patris communis nomen meritis est S. Gregorius, cum immensos Ecclesiae Romanae census in elemosynas, quas in omnes provincias spargebat largissime, convertit. At illi Pontifices, qui urbem

locu-

locupletabant, sanctitatem civibus non afferebant, quin pietatem a se reduci posse desperare videbantur, si horrendam orationem, qua S. Bernardus Romanorum mores sua ætate nobis depinxit, spectemus. Primum omnium tamen Papæ, tanquam Romanorum Episcopi officium erat, ad eos convertendos vires omnes intendere, ad quod magis, quam ad dirimendas tot exterorum causas obligabatur.

Supponimus equidem, quod noster Historicus, cum hoc in loco illos fideles populos, qui catervatim Romanum Oraculum consulturi accurrebant, extraneos vocat, nullatenus intenderit, quod hi exteri corpus efficiant distinctum ab illo grege, cujus curam Christus Dominus Divo Petro commisit: quinimo haud difficulter mihi interim persuadeo, quod hic Author, quantumvis ceteroquin valde temerarius, inpræsentiarum Pontificis Primatum, qui ex jure Divino descendit, aggredi non præsumperit, nec etiam illius auctoritatem intra arctos Romanæ Diæceseos limites restringere voluerit, quamvis dicat, quod ibidem sit Papæ grex, quem ipse instruere, & sanctificare adstringeretur, ipse vero illum negligeret, eo quod unice intentus esset, ut hunc populum opulentiorum reddat, cum sese totum curis de lucro captando, aut forum capitale exercendo, nec non exterorum, qui proprium Judicem declinant, litibus dijudicandis impendat.

Hist. Eccles. Tom. I. l.

U u

Hæc

Hæc sunt præclara specimina illorum negotiorum, quibus noster Author summos Pontifices occupari, hoc in loco asserit.

O quam felicia erant veteris disciplinæ tempora, in quibus Pontifices a laboriosa gregem suum cognoscendi, pascendique cura liberi, pariter in gregis sui oblivione erant: maledictæ autem Decretales fuerunt, quæ ad turbandam eorum quietem, atque ad periculosissimum vulnus ecclesiasticæ disciplinæ infligendum investæ sunt! Hæc sunt illa suspiria, quibus Fleurius in amaritudine cordis sui aurea Ecclesiæ tempora exoptat: num ergo aurea illa ætas tum vigeat, dum Pontifex ad Romanæ suæ Diæceseos limites restrictus Ecclesiæ curam omnino negligebat, atque ad fideles adeo non attendebat, ut nec illos instrueret, nec ab eis ipse consultaretur? Attamen tempore sancti Damasi Papæ, qui in sæculo quarto florebat, certe ea agendi ratio non vigeat; quippe adhuc sancti Hieronymi, qui Damaso ab epistolis erat, epistola exstat, qua hic sanctus queritur, quod ob innumeram multitudinem responsionum, quas tot Episcopis, totque Synodis sacram Sedem consultantibus dare cogebatur, immensa negotiorum mole operimeretur; nec sane ea erat consuetudo in sæculo sequenti, ubi Innocentius I. & Leo I. dubia sibi ab Episcopis proposita extricare, ac circa appellationes, quas

Episcopi

Episcopi a Conciliis Provincialibus damnati ad sacram Sedem interponebant, sententiam suam pronuntiare cogebantur.

Ne vero Franciæ fines egrediamur, referemus antiqua hæc nostræ Historiæ ecclesiasticæ monumenta, atque ibidem reperiemus Conciliorum Provincialium sententias aut emendatas, aut veluti irritas esse declaratas, necnon Episcopos, aut exauctoratos, vel sedibus suis redditos: nonne ibidem etiam leguntur epistolæ Pontificum, qui nostros Episcopos imbuebant, illustrabant, eorumque dubiis satisfaciebant, sique cuidam Episcopo, qui eorum consilium expetebat, responsum dederant, hic idem Præsul pariter epistolam a se receptam aliis Episcopis communicare jubebatur, ut eadem esset ceteris norma, sententia, atque uniformis agendi ratio: *erit*, inquit Innocentius I. ad Victricium Rothomagensis Episcopum, *erit dilectionis tuæ per plebes finitimas, & consacerdotes nostros, qui in illis regionibus propriis Ecclesiis præsident, regularum hunc librum, quasi didascalium, atque monitorem sedulo insinuare.*

Præterea sanctus Leo Papa epist. 91. ad Theodorum Foro-Juliensem Episcopum ita scribebat: *hæc autem, frater, quæ ad interrogationem tuæ dilectionis ideo respondi, ut in Metropolitanis tui notitiam facias venire, ut si qui sint fratrum, qui de his an-*

Uu 2

tea

tea putaverint ambigendum, per ipsum de omnibus, quæ ad te scripta sunt, instruantur.

Idem quoque summus Pontifex ad Viennensis Provinciæ Episcopos hæc effatus est: *nobiscum itaque recognoscit fraternitas vestra Apostolicam Sedem pro sui reverentia a vestra etiam Provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam, & diversarum, quemadmodum ritus consuetudo poscebat, appellationum caussarum aut retractata, aut confirmata fuisse judicia.*

Transeamus nunc in Hispaniam, & comperiemus, quod in eodem sæculo Pontifices monita, & responsa dederint ad difficultates sibi ab Episcopis propositas: *prudenter, inquit Siricius Papa ad Himerium Taraconensem Episcopum, ad Romanam Ecclesiam, utpote ad Caput tui Corporis retulisti: Verum qua de re tum agebatur? scilicet circa quasdam difficultates, quæ duntaxat aliqua disciplinæ ecclesiasticæ capita concernebant, instrui petebat Himerius: ut vero hæc veritas magis adhuc dilucidetur, seu magis demonstratum sit, quod Ecclesiæ universalis disciplina semper in eodem antea, ac hodiedum viguerit usu, atque in Ecclesia nihil inconsulto Papa, quin eidem desuper ratio reddita fuerit, gestum sit, hunc in finem adhuc allegare oportet epistolam, quam sanctus Cyrillus Alexandrinus Patriarcha Concilii Ephesini Præses ad Cælestinum Papam perscripserat,*

rat, ubi hæc habet: *LONGA Ecclesiarum consuetudo suadet, ut ejusmodi res suæ Sanctitati communicentur.* Exstat hæc epistola in prima parte articulorum hujus Synodi c. 14.

Aufim insuper hanc in rem argumenti loco adducere testimonium cujusdam Cæsaris, qui certe in submissione Pontifici debita excessisse, a nemine accusari poterit: Hic idem est Justinianus Imperator, cujus verba l. 7. cap. de summa Trinitate, hæc sunt: *Nec enim patimur, ut quidquam eorum, quæ ad ecclesiasticum statum pertinent, non etiam ad Sanctissimum Papam veteris Romæ referatur, cum sit caput omnium Sanctissimorum Sacerdotum.*

Allatis omnibus hisce argumentis adeo legitimis, ac minime controversis, quis poterit absque indignatione audire verba cujusdam Sacerdotis Catholici cum tanta ignorantia, ac temeritate adversus Sedem Apostolicam declamantis? quis absque horrore cernere poterit, quod ipse omnibus suis prærogativis etiam ab omni retro antiquitate attributis hanc Sedem exspoliare audeat? Proh! quam horrendam effigiem præclaris, ac excellentissimis idæis, quas a principio de potestate Pontificia concepimus, subrogat Fleurius? quid enim, si Fleurio fides est adhibenda, quid est Papa? nil aliud nisi simplex Episcopus, qui ad summum duntaxat habet jura Metropolitæ annexa, cetero avarus,

Uu 3

ambi-

ambitiosus, voluptatibus vitæ deditus, ac nonnisi eo intentus, ut omnia quærat media, quorum ope omnium fidelium bona invadere posset insuper hic idem est vir, qui quorundam falsariorum studio, nec aliorum mercede conductorum, qui falsos titulos fabricarunt, opera in Ecclesia tyrannicam auctoritatem stabilivit.

§. VI.

De submissione erga S. Canones.

Fleurius Abbas summum Pontificem omnibus omnino prærogativis sacræ Sedis annexis una ex parte penitus spoliare intendit, altera vero ex parte Ecclesia Gallicana Ecclesiæ Universali unita ad Papam confugit, ut in quibusdam occasionibus Canonum rigor relaxetur, ex adverso autem rursus noster Auëtor ipsum summum Pontificem æque, ac ceteros omnes fideles, iisdem hisce Canonibus subiecit: *Decretum Gratiani*, inquit ille, *auctoritatem falsarum Decretalium, quæ omnem paginam implent, confirmavit, propagavitque. Quandoquidem per spatium plus, quam trium sæculorum, non alii Canones, quam in illa collectione contenti, noti erant, nec alios vel Scholæ, vel iudices sequebantur, quin etiam Gratianus, ut Papæ privilegia extenderet, plus quam falsa Decretales ei tribuit, affirmans, ipsum Constitutionibus Canonicis non esse subiectum, quod*

de suo cerebro expromit, nullo argumento ex auctoritate antiquorum adjecto.

Nec unicus quidem Author Catholicus usque ad schismatis tempora reperiebatur, qui immotæ, ac nunquam interruptæ traditioni insistens asserere ausus fuisset, quod Conciliorum Canones in universali Ecclesia vim legis obtinerent, antequam ab ipsis summis Pontificibus approbati fuissent: noster autem Author id propugnare præsumpsit, novisque hanc in rem documentis recens detectis asseruit, quod Pontificum decreta omnem suam vim primum a Conciliorum approbatione emendicent: „omnia, inquit, ipse tomo decimo sexto, hujus Lateranensis Concilii decreta Innocentii III. nomine condita sunt, in aliquibus tamen additur hæc clausula: *approbante sacrosancta Synodo*, qua declaratur, quod decreta absque consensu, & approbatione Synodi universalem Ecclesiam repræsentantis plenam suam auctoritatem non haberent.

Proh! quam tyrannicum imperium exercet passionis vehementia in animum ad id pertinaciter intentum, ut sibi novam sternat viam, cuncta ejusmodi virum offendunt, etiam in via vel maxime ordinaria, quam homines summe venerandi hucusque calcarunt: omnia ipsum ad iram concitant, atque ipsemet omnia veneno inficit, cuncta condemnat, ac juxta Fleurii Abbatis loquelam, Pontifices nonnisi

abjectissimis, turpissimisque affectionibus reguntur, eo etiam tempore, quo gratias, quarum depositum eorum dispensationi concreditum est, effundunt, prout in sequentibus videbimus articulis.

§. VII.

De Excommunicationibus.

Si forte summi Pontifices vel ad peccatores terrendos, vel puniendos sacræ suæ potestatis a Christo Domino receptæ vim exerere coacti sint, aut si fors, ut majorem anathematis horrorem incuterent, animosque errantes acerbius percellerent, media ad commovendum idonea adhibuerint, mox in ejusmodi Pontifices Historicus noster calamum suum exacuit, illosque ipsius subsannationi argumentum suppeditare compulit, quippe juxta nostrum Authorem excommunicatio, quæ Romæ in feria quinta Hebdomadæ sanctæ pronuntiatur, nil nisi ludicra scœna est, *Videor mihi*, inquit Fleurius differt. 3. ad tom. 9. *conspicere virum senem viribus destitutum, qui, cum se a filiis suis sperni cernat, Et de lectulo surgere ad eos castigandos, ut ante solebat, non valeat, quidquid sub manu est, in insolentes conjicit, ut impotenti iræ satisfaciatur, simulque voce, qua potest, concitatissima diras omnes, quotquot memoriam subeunt, imprecatur.*

Porro si forte summi Pontifices rebelles, ac disciplinæ impatientes Filios ab Eccle-

Ecclesiæ sinu avellunt, quantocius ambitionis, superbæ, ac pertinaciæ impetu abrepti dicuntur: dum vero eos recipiunt tanquam filios prodigos, qui veræ pœnitentiæ sensu tacti rursus ad Ecclesiæ sinum revertuntur, atque Ecclesiæ reconciliantur, tunc Pontifices tanquam avari, atque impii traducuntur, qui omnia suæ amplas divitias corradendi libidini postponunt, ac nullatenus ad Dei honorem, nec ad peccatorum publicorum, contritorum, ac pœnitentium salutem respiciunt. *Pœnitentiæ publicæ ritus*, effatur Fleurius Dissert. 4. ad tomum 16. in *supplicia*, *Et pœnas temporales mutabuntur. . . . Ut autem acerbior esset pœnitentia, mulctæ pecuniariæ adjiciebantur, quæ priusquam concederetur absolutio, exigebantur, has vero, ubi pœnitentes præstiterant, de reliquis facile indulgentiam impetrabant.*

Nec vacabat diuturna probatione experiri, an corde contrito esset pœnitens, quem in finem pœnitentiæ Canonica a veteribus fuit instituta; sed prima cura erat, ad præstandam cautionem de restitutione bonorum usurpatorum, de damnis resarciendis, Et persolvenda mulctæ eum adigere.

Equidem nostro Authori onus incumbat, ut ejusmodi convitia summis Pontificibus tantopere injuriosa, atque in hisce præliminaribus dissertationibus sparsim prolata quodam argumento comprobaret, quapropter ut declararet, quod in excom-

municatorum absolutione conversio cordis
 inter postremas Pontificum curas fuerit,
 atque excommunicati facile cuncta impe-
 trare potuerint, dummodo aurum effun-
 derent, aut publicam aliquam satisfactio-
 nem præstarent, Fleurius Clementis VI.
 Bullam mense Septembri anni Salutis no-
 stræ millesimi trecentesimi trigesimali quarti,
 necnon Constitutionem Innocentii VI. die
 postrema Novembris Anno Domini mille-
 simo trecentesimo sexagesimo secundo stu-
 diose allegat lib. XCV. §. II. Albertus Sca-
 liger, & Martinus ejus frater Veronenses
 „Principes ob cædem Veronensi Episcopo
 „ab eis suo patrueli illatam condemnati fue-
 „re, & quidem a Clemente VI. Papa ex-
 „communicatis hæc injungebatur pœni-
 „tencia: octavo post absolutionem die sola
 „induti subucula, & aperto capite pedi-
 „bus procedunt a porta Veronæ usque
 „ad templum Cathedrale, tenentes manu
 „suam quisque accensam facem ceream
 „sex librarum, centumque similes sibi præ-
 „ferri curanto: ad templum delati die Do-
 „minica sacri solemnis hora offerunt tæ-
 „das, & a Canonicis veniam sceleris sui
 „petunt. intra sex menses proximos ei-
 „dem templo donant argenteam SS. Vir-
 „ginis effigiem triginta selibrarum, decem
 „lucernas argenteas, quarum singulæ tres
 „selibras pendant, reditusque necessarios
 „ad oleum suggerendum perpetuo. intra
 „spa-

„spatium anni eodem in templo constituunto
 „sex beneficia, & unumquodque viginti
 „floreorum aureorum proventu annuo in-
 „struunto. Anniversario Præfulis occisi die
 „uterque pœnitentium viginti quatuor pau-
 „peribus victum, ac vestem præbeto, om-
 „nemque per vitam suam singulis diebus
 „veneris jejunium colito,

Postquam igitur noster Historicus seve-
 ram hanc pœnitentiam duobus hisce Prin-
 cipibus impositam, quam in sua Metropoli
 in conspectu omnium suorum subditorum
 implere jubebantur, retulerat, hæc subjun-
 git: *Ego ibi propemodum nihil video, quod*
homines opulenti non possent exequi sine animi
correctione, porro hæc juxta nostri Authoris
 semper Pontificibus infensi loquelam idem
 sonant, acsi Papæ parum solliciti essent de
 sincera mentis correctione, dum peccato-
 res excommunicatos Ecclesiæ reconcilia-
 bant. Verum nil potentius, ut de sincera
 cordis immutatione certi essent, facere po-
 tuissent, ac cum hisce pœnitentibus mul-
 ctam adeo propudiosam, pia legata, ac
 fundationes adeo amplas injungerent, eos-
 que adstringerent, ut perpetuo monumento
 pœnitentiam adeo demissam, qualis erat
 ipsis pro tam atroci crimine imposita, ad
 posteros transmitterent?

§. VIII.

De absolute post Confessionem, de Jubilæo, & sacris expeditionibus.

Temerarius noster Author non contentus, ut canonicam excommunicatorum absoluteionem damnet, insuper absque omni pietate sacramentalem etiam, quæ hodie dum ante poenitentiam adimpletam conceditur, absoluteionem reprobatur in disert. 4. ad tom. 16, *Eodem tempore (scilicet, quando falsæ Decretales invaluerunt) consuetudo introducta est, etiam in Poenitentia secreta, auditâ confessione, tum satisfactione injuncta, & acceptata, extemplo absolvendi; cum contra in antiqua disciplina peccatores non nisi post totam, vel certe magnam poenitentiae partem expletam absolventur. Quæ mutatio argumentationibus Doctorum Scholasticorum nitebatur, absoluteionem externam illi non esse denegandam, quem virtute contritionis, si ea cor ipsius penetratum videatur, internam a Deo jam accepisse credere debeamus, tumque si existeret in gratia. opera satisfactionis majore merito esse peracturum. Sed considerandum fuisset, hominis mentem spe obtinendi, quod non habet, multo acrius, quam postquam illud adeptus est, grati animi honestate, aut amore fidelitatis, in iis, quæ promissit, servandis stimulari. Ægrotanti major cura est, modum in cibo & potu a Medico sibi præscriptum ad recuperandam sanitatem tenendi, quam ad eam conservandam, postquam*

postquam convaluit. Quis Creditor debitori suo, etiam juranti, se acceptam pecuniam intra certum temporis spatium persolaturum, antequam eam receperit, protinus Chirographum reddat.

Si autem Author noster sermonem injicit de Jubilæi indulgentiis, de iis loquitur veluti de sacrilego artificio, quo summi Pontifices ad lucrandas immensas pecuniarum summas utuntur: enimvero ne ipse quidem Lutherus violentissimus, ac omnium maxime acerbus declamator, qui contra Indulgentias debacchabatur, modo magis virulento circa hoc argumentum sese explicabat, uti fecerat ille Sacerdos Catholicus, cujus calumnias hanc in rem in præsentiarum refero: non equidem Ecclesiæ indulgentias impertiendi jus abnegat, usum tamen, quem Papa de iis facit, nec non ipsius agendi rationem hac in re damnat. *Ecclesia*, inquit ipse, *indulgentias concedendi potestate gaudet, verum Canonice pœnitentie magis salutares erant . . . . . mores & disciplina Ecclesiæ Romane erant antea puriores . . . . .* dein libro XCV. §. LI. ita prosequitur: *Ad initium anni sacri peregrinantium numerus haud iniri posse videbatur, at Romani decies, undecies, duodecies centena circiter illorum millia natalibus Christi feriis, ac per tempus verni jejunii ad Pascha usque continenter fuisse Romæ censebant, & anniversariis Ascensus Domini, ac Pentecostes diebus plus* octin-

octin-

octingenta millia, sed postquam venerat aëstas, ob frugum, & fructuum perceptionem, calorēque nimium multitudo peregrinantium decrescere cœpit, attamen minimum ducenta exterrorum millia numerabantur. Romæ vice semper tam plene erant, ut turbam deberent sequi pedites, equitesque. Peregrini tribus templis singulis, quæ obibant, quotidie dabant munera, hic minus, ille majus pro pietate sua.

Omnes Romani agebant caupones, domoque suas commodabant advectis per equos peregrinis, qui diversorium pro se, ac jumentis suis compensare mercede maxima jubebantur. Præterea quia peregrini prospicere de victu sibi debebant, Romani, cum alimenta ubertim, & parvo pretio acquirere possent, per malignitatem suam toto anno panem, carnes, ac vinum ea admodum venundabant, & negotiatores ea deferre foris vetabant, ut sua pluris venderent. Sub finem anni sicut in principio peregrinantium multitudo erat major: Et tunc veniebant nobiles, ac illustres Italia, aliarumque regionum viri, ac scæminæ, ultimis diebus condonatum est cunctis Romæ versantibus, quod de tempore obeundarum stationum eis deerat: quæ illis gratia fiebat ideo, ut omnes indulgentiam consequi possent. Inter hujus anni cursum Cardinalis Annibal Cæcilianus Tusculanus Episcopus Romam ut Legatus venit, tranquillitati publicæ, ac peregrinorum commodis provisurus. At Romani haud æquis ferebant animis, quod is stationes obeundi

obeundi tempus contraheret, ac peregrini Romæ brevius commorantes sumptum minorem facerent. haud semel, cum in cædibus esset suis, huc sagittas illi mittebant, insultabant ejus domesticis, ac per urbem euntes invadebant. Indignatus Annibal Roma abiit in Campaniam, sed in itinere obiit veneno petitus cum suorum pluribus. Inter Principes alios Castellæ, Arragoniæ, Lusitanice, ac Cypri Reges, & Austriæ Dux exponebant Papæ, se non posse adire Romam indulgentiæ obtinendæ causâ: sed alio eam modo nancisci cupiebant. Papa distulit responsum, solique Duci Austriæ Alberto dici curavit, se cum Cardinalibus hac super re deliberaturum. Deinde Regi Cyprio Hugoni ita scripsit: Cardinales Fratres nostri hanc indulgentiam non tantum salutis animarum, verum etiam honori Cælitum destinatam esse considerantes neutiquam consenserunt, ut cuiquam concederetur, præterquam iis, qui obirent eorum templa. Dabat 14. Aug. Postea Joanni Archiepiscopo Brundusino suo in Sicilia Internuncio permisit, ut indulgentiam anni sacri largiretur triginta hominibus ea lege, ut, revera si statuissent Romam petere, ac per impedimenta legitima detenti essent, pecuniæ summam, qua sumptus itineris æstimarentur, solverent propagandæ fidei, aliisque piis operibus pro Papæ arbitrio impendendam.

Maxima pars illorum donorum, quæ a Peregrinantibus anno Jubilæi seu anno 1390. offere-

offerebantur, venit in manus Papæ Bonifacii, quamvis hæc munera grandem vim auri, & argenti conficerent, in regiones tamen varias missi ab illo rogatores indulgentiam vendebant us, qui volebant tantundem solvere, quantum sufficeret infumendum in Romanum iter. Sic ingens conflatâ est pecunia, fuitque provincia quedam, ex qua rogatores plus ducenta florenorum aureorum millia congesserunt, perhibebant enim se posse condonare peccata omnia sine alia expiatione, ac tollere quamlibet inhabilitatem ad sacra ministeria.

Ad hæc non sine maximo animi dolore huc referre cogor quasdam blasphemias, quas Fleurius Abbas contra eximium, ac pro summo fidelium, qui in Ecclesia sunt, solatio introductum usum evomit, illumque nobis veluti spurcissimam juxta, ac foedissimam Comœdiam exhibet; quippe juxta ipsius verba Pontifices thesauros Ecclesiæ non aperiunt, nisi ut exinde simoniacam negotiationem exercent, fidelium pietate abutantur, eorumque bona sub artificiosis hisce obtentibus diripiant.

Præterea, cum summi Pontifices non sine mœrore loca sacra Christi Domini Sanguine aspersa, ac tot miraculis illustrata ab infidelibus occupari cernerent, Principes Catholicos excitarunt, ut hanc terram sanctam recuperare aggredierentur: ut vero eos magis unacum suis populis ad tam gloriosam non minus, ac difficilem expeditionem

ditionem animarent, prudenter, ac liberaliter ad hanc, ut vocant, cruciatam procedentibus plenariam impertiebantur indulgentiam, adversus quam tamen Historicus noster cum summa vehementia exurgit, prout ex sequentibus judicare pronum erit.

Indulgentiæ plenariæ, inquit Fleurius in dissertatione quinta ad tomum decimum octavum, quæ ex eo tempore initium accepere, magnus ille stimulus erant, ad hoc expeditionis negotium executioni dandum, populosque ad iter suscipiendum commovendos. Ecclesia omni tempore prudenti Episcoporum arbitrio reliquit, pro fervore pœnitentium, aliisque circumstantiis aliquam pœnitentiæ Canoniciæ partem relaxare. Verum usque ad id tempus auditum non fuerat, peccatorem aliquem unius duntaxat operis intuitu omnibus pœnis temporalibus, quibus justitiæ divini obstrictus esse poterat, exoneratum fuisse. Indulgentiæ Cruce signatis stipendii loco erant, nec video, in primis expeditionibus tributa pro copiarum sustentatione exacta fuisse.

Peregrinatio versus terram sanctam velut certissima salutis æternæ arrha habebatur.

„Sagaciores vero Viri nascituras inde „sequelas præviderunt, comprobantes, quod „in ejusmodi expeditionibus tam in temporalibus, quam rebus sacris majus sit „damnum, quam lucrum, adeo, ut cruce signati duntaxat locum, non autem vivendi rationem immutarent: *inter omnes autem*

cruciatarum sequelas gravissima intuitu religionis fuit pœnitentiarum Canonicarum cessatio.

Nam per indulgentias intuitu expeditionum sacrarum concessas lethalem quasi ictum acceperunt.

Quippe hi cruce signati erant peccatores, ut ita dicam, omnino crudi, qui absque cordis conversione, ac nulla antecedente præparatione ibant pro peccatorum suorum expiatione periculosis occasionibus de novo peccandi sese exposituri: homines e probatissimæ virtutis seditatoribus electi in hisce itineribus non nisi a peccatis abstinuissent.

Præterea ex hisce cruciatis successu tot doctorum decisiones emersere, non ab Evangelii puritate solum, sed a recta etiam ratione alienæ.

Non lego, quod tum in quæstionem vocatum fuerit, an hoc bellum sit iustum, & nihilominus tamen sola religionum diversitas non est sufficiens belli causa . . . nullus dubito, quin Gregorius, & Urbanus eo quoque respexerint, ut Italiam impostero ab incursibus Saracenorum sartam, tectamque redderent, ac eorum in Hispania potentiam debilitarent, quæ ibidem reipsa a temporibus inchoatarum cruciatarum indies imminuta fuit.

Expeditio Crucciata vires, quas in propriam perniciem, ac sui ipsorum destructionem Christiani acuebant, contra infideles detorsit, sicque debilitatis per ingentes expensas Nobilibus

libus viris tandem Principes rerum potiti sunt, suamque auctoritatem paulatim redintegrarunt.

Minime dubito, quin per negotiationes detestandi cupiditas ad prosequendas hasce expeditiones plurimum contulerit, privati etiam quæstus ratio erat etiam valde pinquis ob cruciatorum privilegia; quippe fateri debemus expeditionem sacram pro prætextu servuisse debitoribus obærat, ut a solutione debitorum se excimerent.

Donec enim hi ab hac expeditione reverse fuissent, creditores nihil ab eis utpote hominibus sacratis repetere poterant.

Cuncta hæc verba ex Fleurii Dissertatione ad tomum sextum desumpta sunt: igitur sanctus Ludovicus, totque Christiani Heroes merito, ut iis condoleamus, digni sunt, eoquod a Pontificibus quæstus proprii studiosis sese induci passi sunt ad bellum injustum, quod tamen nomine belli sacri honorabatur, nullumque aliud motivum habebat, quam existimatas indulgentias plenarias, in quibus tamen sagaciores Viri probe perspiciebant, quod tam in rebus sacris, quam profanis plus damni, quam lucri emergat.

§. IX.

De Miraculis, & Reliquiis.

Ab indulgentiarum plenariarum contemptu Fleurius Abbas pari cum furore transitum facit ad id, quod fidelium cultus

Xx 2

respicit,

respicit, & ad nutriendam eorum fidem, ac pietatem adeo utiliter conducit, reliquias intelligo, & miracula, quæ tamen ortum suum ab ignorantia, progressum ab impia, & sacrilega ecclesiasticorum avaritia traxisse asserit Fleurius, juxta quem sancti, quos Deus singulari quadam gratia honorabat, qualis erat sancta Catharina Senensis ob suas extasses adeo deprædicata nil nisi phantasiis suis delusa Virgo audit, cujus imaginandi vis jejuniis, atque vigiliis eo magis accendebatur, quo minus quodvis aliud exterius negotium ipsius mentem aliorum distentam tenebat.

Enimvero Author noster augustissimi, atque adorandi Missæ Sacrificii veritatem abolere non intendit, quod tamen toties illud in Ecclesia offeratur, iniquo fert animo, contendens, quod tunc, si id parcius fieret, in majorem cederet fidelium reverentiam.

Attamen hujus Historici mentem circa reliquias, ac miracula percipiamus; præcipue enim hac de re in sua dissertatione tomo decimo tertio præfixa disserit; postquam enim ibidem affirmaverat, Deum permisisse, quod *Sæculo X. Ecclesia Romana sub quorundam Pontificum sacram Sedem, qua vel ob natalium insaniam, vel morum pravitatem indigni erant, profanantium regimine ingemisceret*, subjunxit, per quinque ferme sæcula, seu ab anno Domini sex-
cente-

centesimo usque ad annum millesimum centesimum, ubi desiderabantur acta Martyris, in ipsius festo legenda, concinnabantur vel verisimilia, vel ut ad vulgi genium accommodarentur, prodigiis plena: id enim ad nutriendam fidelium pietatem plurimum conferre credebatur: hujusmodi lectiones maxime in Sæculo nono, quo Translationes Reliquiarum frequentissime erant, confictæ sunt: falsa quoque monumenta aliqui creabant, sive in supplementum veterum, quæ erant deperdita, sive omnino commentitia.

Pari modo differit de miraculis, hinc quæcunque supernaturali virtute facta affirmantur, omnis vir prudens, & religionis amans caute, & sobrie discutit: his permotus paucissima de ingenti numero miraculorum retuli, quæ scriptores in his obscuris sæculis literis mandarunt; quippe non tam vera, quam prodigiosa voluisse scribere mihi videbantur, quin etiam vadem me dare nollem, nullum eorum lucelli amore impulsam scripsisse, sive ut patratum miraculorum fama, & sanitatis recuperandæ spes largas a fidelibus oblationes eliceret, sive ut bona ecclesiarum rapientibus divinæ vindictæ metus incuteretur.

Perspicere me existimo, quæ præcipua causa extiterit, cur permulti viri pii quidem, sed parum providi, tam solícite miracula qualiacunque in populos sparserint, nempe saltem metu penarum temporalium illos in officio contineri posse putabant, qui æternarum horrore non mo-

vebantur; sed non attendebant, ita introductum periculosum errorem falso principio inimicum, quod Deus improbos ordinarie in hac vita castiget.

Jam ad effectus ignorantiae, & nimiae credulitatis redeo, his merito accensenda est illa facilitate, qua Reliquiae recipiuntur; nam non minus quam miracula caute ad examen vocandae sunt.

Ut enim liquido constare posset, an genuinae essent reliquiae, certam esse oportuisset earum originem, & cognosci, in quorum manus ab initio usque ad postrema tempora devenissent.

Sordida deinde cupiditas oblationes, & peregrinationes, quibus opulentia in civitates invehebatur, quibusdam ecclesiis parandi, multo laxius clericorum avaritiae satiandae motum aperuit, eo tempore, quo Episcopi minus docti, minusque solliciti creabantur. At si Fleurii regulas sequi oporteret, valde dubito, an vel ulla veras reliquias habere possemus; quis enim omnium manus, per quas illae transferant, dignoscere valeret, aut quis unquam exacte usque ad illarum originem ascendere posset?

S. X.

De Jurisdictione Episcoporum.

Haud mirum videri debet, quod Author passionum violentia abreptus, atque furore in summos Pontifices accensus, qui eorum jura passim ab omnibus recognita,

ac

ac sacræ Sedi inseparabiliter annexa evertere sibi firmum, fixumque habet, etiam studiose, & abs que omni moderatione palam jurisdictionem quoque ecclesiasticam aggredi, ecclesiæ immunitatem evertere, omnes clericos penitus Pontificum jurisdictioni subtrahere, imo ipsum etiam Papam non minus, quam ceteros populos laicæ potestati subijcere molitur, dum enim Author noster mentionem ingerit de Ecclesiæ libertatibus, tunc juxta ipsum hæc duntaxat consistunt in exemptione a peccatis, & cæremoniis legalibus: hac in re, inquit hic auctor tom. 15. pag. 577. de decimis saladinis scribens, æquivocatio illa ætate satis familiaris deprehenditur: „circa hæc verba „*Ecclesia, & libertas*, perinde ac si Ecclesia „a Christo Domino redempta in solo Clero „consisteret, aut si Christus Jesus ab alio, „quam a peccato, & legalibus cæremoniis liberasset. „

Ceterum dum idem explicat, in quonam privilegium Clericale consistat, asserit, in eo solo haberi, quod Clerici residentie obnoxii ad Laicorum tribunalia a locis, ubi habitabant, remota evocari non potuerint: *Tum* inquit ipse in dissertatione septima ad tomum decimum nonum, *prohibitum tantum erat, eos in alia provincia conveniendo, a servitio Ecclesiæ suæ abstrahere, juxta regulam generalem, quod actor sequatur*

tur forum rei, iudex loci, in quo degebant, accedendus erat, id quod lege quadam Leonis Imperatoris cautum erat, eoque redibat privilegium clericale.

Insuper si Authori nostro fides foret habenda, tunc nihil magis frivolum excogitari valeret, nisi distinctio inter jurisdictionem ecclesiasticam, & profanam: nam ecclesiastica juxta ipsum, nihil est, nisi potestas, quam Principes quidam Episcopis concesserunt, atque ad suum arbitrium pleno jure revocare possunt: porro hanc potestatem juxta eundem auctorem Episcopi ultra limites præscriptos extendebant, atque immodice illa abusi sunt, talis autem potestas est damnata a Christo Domino, qui in pluribus Evangelii locis satis aperte declarabat, quod Episcopis haud aliam daret potestatem, nisi populos doctrinis imbuendi, & administrandi Sacramenta: proin ex nostri Authoris sententia Clerici, & Episcopi sine ullo discrimine tam circa suas personas, quam bona æque, ac laici Parliamentis, & Judicibus, qui soli sunt regis auctoritatis depositarii, subjiciuntur: cum enim Reges Christianissimi hanc auctoritatem nunquam Episcopis dedissent, nec ipsi Episcopi eam a Christo Domino accepissent, necessario sequitur, quod Episcopi hanc potestatem duntaxat usurpative sibi vendicarint: percipiamus ipsa Authoris nostri verba: *inferamus ignorantia,*

tantiae, & simplicitati Episcoporum adscribendum esse, quod Principatum, potestati Pastoralis additum, ad stabiliendam religionem quidquam conferre crediderint, pro sola Ecclesia Romana singulare video argumentum, quo utramque consociare potestatem debere probetur.

Experientia tibi veterum sapientiam ostendet, atque potestatis saecularis, ac spiritualis connexionem, nec Religioni nec Reipublicae profuisse docebit.

Christus Dominus, prosequitur noster Author, differt. septima ad tom. decimum nonum, nunquam auctoritatem temporalem Ecclesiae concessit, nam jurisdictio Ecclesiae propria illa est, quam Salvator noster Apostolis tradidit post resurrectionem suam dicens: data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra; euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos: docentes eos servare omnia, quaecunque mandavi vobis: vides, quo exercitium huiusce omnipotentiae, quam a Patre accepit, reducat, scilicet ad instructionem, & Sacramentorum administrationem; Doctrina Mysteria, & morum regulas complectitur, Sacramenta vero omnia baptismo designantur.

Potestas, quam Salvator noster Ecclesiae suae concessit, bona spiritualia, gratiam, animarum sanctificationem, ac vitam aeternam unice respicit: ipsemet in terris conversatus, potestatem aliam non exercuit: in temporalium rerum regimine nullam prorsus partem habere voluit, adeo quidem, ut & in haereditate in-

ter duos fratres dividenda arbiter esse recusaverit, dicens: quis me constituit Judicem super vos? verum quidem est, eum Regem esse: est Regnum ejus, prout ipse declaravit, non est de hoc mundo, sed ordinis multo sublimioris, auctoritas isthæc jurisdictionis ecclesiasticæ fundamentum est, quæ in conservandis sana doctrina, & bonis moribus consistit. Talis itaque est jurisdictio Ecclesiæ propria, sicut eam a Salvatore nostro accepit, quæ absque ullo potestatis sæcularis auxilio per seipsam subsistit, ac in suis se limitibus continet, quin aliquid in temporalia attentet: hanc puritatem etiam tribus primis sæculis sub Imperatoribus gentilibus retinuit, & nunquam Ecclesia fortior fuit, & felicior, hoc est omnis generis virtutibus magis conspicua; id quod unicum est bonum a Salvatore nostro eidem appromissum.

Protectio Principum sub Imperatoribus Christianis invaluit, qui Ecclesiæ potestatem coactivam subministrabant, ad ejusdem decisiones executioni mandandas. Hoc præcipue contigit ad conciliandam Episcoporum arbitriis auctoritatem, quorum utilitas neminem latebat. Honorius Imperator anno trecentesimo nonagesimo octavo Mediolani declaravit: Si qui ex consensu apud S. Legis antistitem litigare voluerint, non vetabuntur: sed experientur illius in civili dumtaxat negotio, more arbitri sponte residentis judicium. Et alia lege de anno quadragesimo octavo præcipit: Episcopale judicium ratum sit omnibus, qui se audiri a Sacerdotibus elegerint,

elegerint, eamque illorum iudicationi adhibendam esse reverentiam, quam vestris deferri necesse est potestatibus, a quibus non licet provocare: per iudicum quoque officia, ne sit cassa Episcopalis cognitio, definitio executio tribuatur. Id quod argumento est, Episcopos potestatem exequendi non habuisse.

Nemo cogebatur coram Episcopo experiri, nequidem contra Clericos, de quo extat lex anno quadringentesimo quinquagesimo sexto a Mariano Imperatore lata, ubi dicitur, quod is, qui Clericum constantinopolitanum persequitur, nec Archiepiscopi iudicium subire cupit, alibi quam coram Præfecto prætorio contendere nequeat.

„Denique, prosequitur Author noster, „Episcopi a Christianis Imperatoribus haud „amplius obtinere poterant, nisi ut iisdem „negotiorum temporalium inspectionem „concederent: Episcopi quoque vicissim defu- „per Magistratus, aut Cæsares admonere „poterant, hæc autem potestas nonnisi „simplex erat inspectio. „

His itaque adeo arctis limitibus iurisdic-
 dictio ecclesiastica usque ad sæculum un-
 decimum erat restricta, ac nonnisi, post-
 quam Pontifices haud amplius Legatos
 suos ablegabant, Episcopi ruptis limitibus
 iurisdictionem ecclesiasticam extendebant,
 atque Principis auctoritatem non sine iudi-
 cum Laicorum præiudicio, per persona-
 rum, & causarum conditionem, & iudi-
 cum

cum

cum, quos Episcopi introducebant, multitudinem penitus everterunt. Episcopi, inquit ipse l. c. p. 13. hoc modo coarctati Jurisdictionem suam in judicium sæcularium præjudicium triplici præcipue via extendere studebant, scilicet tum ratione personarum, tum intuitu caussarum, tum demum judicium multiplicatione: personæ erant Clerici, quorum privilegia, sicut supra vidisti, omnimoda a jurisdictione sæculari subtractione jam admodum extensa fuerant, ita quidem, ut Bonifacius VIII. in famosa Decretali **CLERICIS LAICOS** aperte dicat, Laicos nec in personas, nec in bona ecclesiastica ullam prorsus potestatem habere; hocce privilegium adhuc extensum fuit aucto in infinitum Clericorum numero. Etenim ex quo sapientissima Concilii Chalcedonensis dispositio de Clericis absque titulis haud ordinandis in contemptum abiit, Episcopi sine delectu, ac numero tot, quot vellent, Clericos ordinabant, quandoque unico amplianda jurisdictionis studio animati: alii non nisi tonsuram, alii Minores recipiebant Ordines, & quemadmodum isti Matrimonium haud excludunt, sic plurimos ubique Clericos conjugatos invenire erat, qui nullum Ecclesiæ officium exhibentes, commercio, ac opificiis quandoque statum eorum omnino decentibus vacabant, adeo, ut Concilium Vienneense necessarium duxerit, iisdem Lanionum, & Cauponum officia prohibere, & antea jam mimos, & joculariores sequi ipsis interdictum fuerat: tandem etiam privilegium Clericali in
domesti-

domesticos, & prout vocantur, familiares Ecclesiasticorum prorogatum est, id quod hodie in Hispania viget. Jam si exemptionem Clericorum, ac stipendium eorum numerum simul conjungamus, demum admodum pusillus Laicorum grex superfuisset, ac nonnisi penes Episcopos stetit, tot, quot vellent, subditos potestati seculari subtrahere: Jam vero causarum conditio varios prætexus ministravit, veluti juramentum contractibus ut plurimum appositum, connexio cum materiis spiritualibus, sic Ecclesiastici occasione Sacramenti Matrimonii circa dotem, vidualitium, aliasque Conventiones Matrimoniales, adulterium, statum prolium, num legitimæ sint vel non, cognoscebant. Et quemadmodum præsupponebatur, testamenta absque Legatis piis confici non debere, ita plura Concilia statuerunt, testamenta in præsentia Parochi condenda, Episcopoque de eorum executione rationem esse reddendam: jam cognitio circa testamenta etiam obsignationes, & inventaria post se traxit. Alium extendendæ in Laicos Jurisdictionis prætextum præbuerunt crimina ecclesiastica, hoc est, illa, quæ directe religionem afficiunt, scilicet hæresis, & schisma, vel etiam illa, quæ legibus civilibus prohibita non erant, veluti usura, & concubinatus; Ecclesiastici enim prætendebant, eorum cognitionem sibi duntaxat competere, salva Laicorum obligatione pro reorum captura, ac sententiarum executione auxilium ministrandi, necnon pænis spiritualibus etiam temporales adjungendi.

Et

Et quia juxta nova principia crimen hæreses bonorum, jurium, ac territoriorum privationem, etiam intuitu Principum involvebat, si semper, quorum perditio desiderabatur, ex hoc capite accusabantur, velut Fridericus II. Manfredus, ac tot alii. Neque hic prætextus deerant; si enim Princeps aliquis, ex quo excommunicatione percussus, ejusque territorium interdito subjectum fuerat, censuras contemneret, quod plerumque accidebat, accusabatur, ac si potestatem clavium non crederet, moxque ceu hæreticus habebatur.

Præter particulares Jurisdictionis ecclesiasticæ ampliandæ prætextus, inventus fuit aliquis Generalis, scilicet intuitu peccatorum. Ecclesia, ita dicebant, vi potestatis clavium jus habet, de omni eo, quod peccatum est, cognoscendi, ut sciat, an illud remittere debeat, vel retinere, an ligare peccatores, an solvere? jam vero in omni circa rem temporalem lite una saltem pars injustam format prætensionem, quandoque ambæ, & hæc injustitia peccatum est, ergo ad tribunal ecclesiasticum pertinet. Ex principio hoc Episcopus omnium causarum suæ dioceseos judex erat: quomodo autem ut de aliis justitiæ ministris taceam, tantus judicum ad functiones sat capacium numerus inveniri poterat. Frustra quæsieris invenire judicem temporalibus lucris haud inhiantem, & quis judices a proprio quæstu alienos invenire audebit?

Ex quo Laicis dominari, ac divitias augere voluerunt, optimam eo perveniendi viam
eam

eam esse existimarunt, si omnes causas sibi subjicerent; & quidem ignorantia Laicorum opportunam hic occasionem obtulit. Hæc enim, prout alibi retuli, tam crassa erat, ut nequidem legere scirent. Principes igitur Secretariorum, receptorum, aut Thesaurariorum officia Clericis conferebant, qui reddituum statum, & rationes ipsis siserent. Amanuenses, Notarii, Advocati, & procuratores Clerici erant, verbo: omnia, quæ in scribendo consistunt, officia, Clerici administrabant.

Atque ita Ecclesiastici a spiritu vocationis suæ pedetentim recesserunt, oblivioni tradentes præceptum Apostoli: **NEMO MILITANS DEO, IMPLICAT SE NEGOTIIS SÆCULARIBUS.** Non solum se iisdem immiscuerunt, sed onerarunt etiam, & immerferunt. Multum aberat, ut hanc aberrationem adverterent, ut potius in ea gloriam quaererent: majori in hancce immoderatam jurisdictionem zelo ferebantur, quam in veræ Ecclesiæ jura, dumque aliquis eorum attentatis limites ponere contendebat, mox clamabant, se in servitutem redigendos fore.

Exabusibus ibidem condemnatis videre est, quousque tricæ tum invaluerint, in impediendis præcipue ab amicabili compositione partibus, ne litium, ac proinde praxeos materia deficeret; cum econtra primis Ecclesiæ sæculis Episcopi omnem sollicitudinem eo convertissent, ut fideles a litibus abstraherentur. dixisses, Jurisdictionem in commercium aliquod abiisse, Religionem

gionem sordidissima approbare lucra, ac Salvatorem nostrum ideo in hunc mundum venisse, ut homines nova doceret media lucrandi, & ditescendi.

Ecclesiasticorum in Jurisdictionem sæculari-rem attentata Judices laicos excitarunt, ut & ipsi ex sua parte vicem redderent, prout a querelis in Conciliis sæculi XIII. & XIV. toties iteratis eruitur.

Nonnisi superbiam, ambitionem, querelas amaras, exprobrationes mordentes, minas, processus judiciales, excommunicationes, aliasque censuras videre erat, media non extinguendo, sed magis inflammando igni nata.

Num vel unquam in urbe exstitit hæresis, quæ aliquem ex suis sectatoribus producere potuit, qui magis violenter in sacram Sedem, omnesque, qui eam occupabant, aut in Episcopos insurrexit, vel Historiæ ecclesiasticæ a Fleurio Abbate compositæ Panegyrista, atque adorator fuit. Quam opulenta prorsus spolia error reportabit ex tali opere, quod tantum est Echo longe atrocissimarum calumniarum, quas acerbissimi, atque infensissimi hæretici unquam effutire ausi sunt?

Magne Deus! quo in honore quispiam habere poterit Religionis nostræ Sanctitatem, si per tot sæcula illi, qui tamen illius gloria, & honor esse debuissent, nobis tam atris coloribus depinguntur? quid cogitari potest de Religione adeo sancta, qualis nostra

nostra est, si ii, qui eam usque nunc re-
xerunt, nobis exhibentur, veluti homines
omni passionum generi omnino dediti, &
tanquam gloriantes, quod vitiorum man-
cipia existant? quis fidem attribuet omni-
bus hisce SS. Martyrum actis, si creden-
dum sit, quod nonnisi a falsariis fuerint
conscripta? quis omnes hasce heroicas
actiones magni habebit? Si nullæ aliæ ge-
nuinæ sunt reliquæ, nisi illæ, quarum ori-
ginem assequor, & quas a manu ad ma-
num usque ad nostra tempora transmitti
conspexi, ubi ergo veras inveniam Reli-
quias? Si omnes Pastores per quatuorde-
cim, & amplius sæcula nonnisi Mercena-
rii erant, ac duntaxat sese locupletare, &
miraculorum jactatione fidelium oblationes
aucupari intenti fuerant, quid credam e-
tiam de omnibus ceteris miraculis, quæ
tamen magis solide comprobata mihi vi-
debantur? quid censeam de indulgentiis,
quas duntaxat pro pretio, necnon propter
vilissimas etiam, & maxime communes
actiones, quales sunt pontium, viarum,
aut platearum reparaciones, concedi edo-
ctus sum?

Quid, inquit noster Auctor dissert. quarta
ad tom. 16. *Quid de Rege diceret, qui per-
niciosa clementia viam effugiendi supplicium om-
nibus reis offerret, nempe multas modicas, pen-
siones leves ad arcem ædificandam, vel ad mili-
tes alendos, obsequiose Regiam adire, paucis*
Hist. Eccles. Tom. L. I.   **Y y**   *ver-*

verbis precari veniam, & tandem ad eluenda quæcunque scelera aliquot annis in exercitu suo militare? an putas dicendum, hujus Principis regnum bene administrari? an arbitraris, morum innocentiam, fidem in mercatu, securitatem in via publica, totius Reipublicæ tranquillitatem salvam esse posse? an non magis existimas, fore, ut sub tali Rege vitia omnia, & infrunita licentia grassentur, unde funestissimi effectus, quos solet producere impunitas, sequerentur? similitudinem, & paritatem, Lector facile perspicis.

Plane adeo patheticus sermo promeretur sequentem reflexionem: Nunquam Christianos sanctiores, quam illa ætate, qua pœnitentiæ Canonice consuetudo vigeat, nunquam magis corruptos, quam postquam illa exolevit, habuimus.

Quantumcunque rectam mentem habere possem, fidelium tamen pietatem offensum iri pertimescerem, si diutius in suo cursu insequerer ejusmodi Historicum, qui nihil eorum, quæ magis veneranda sunt in Ecclesia, reveretur, cuncta vero vilipendit, omniaque gradu suo dejicit, atque ipsam quoque venerationem, & submissionem, quam fideles Ecclesiæ præceptis debent, condemnat: de cetero, inquit ipse, non me movet „ratio aliquorum recentiorum dicentium, majorem venerationem rebus sacris conciliari, hoc enim „cæcum obsequium nonnisi fallis convenit „Reli-

„Religionibus, quæ fabulis, frivolisque super-
 „stitutionibus innituntur Dissert. 3. ad tom. 13.

Profecto dicetis, quod noster Histori-
 cus in toto suo opere nonnisi novam Ec-
 clesiam destructa illa, in qua per Dei gra-
 tiam vivimus, ædificare intenderit; quip-
 pe in nova hac Ecclesia personæ, & libri
 omnium hæreticorum a pœnis, & censuris
 immunes erant. Porro, affirmat ipse in
 dissertatione quarta ad tom, 16. *nulla alia
 in disciplina mutatio magis Ecclesiæ famæ no-
 cuit, quam rigor contra hæreticos, aliosve ex-
 communicatos adhibitus.*

Sicut, ait idem Author dissert. septi-
 ma, *in omnibus, ita etiam hic antiquorum
 prudentiam suspicor. Extat Gelasii P. De-
 cretum an. 494. in quodam Concilio Romano
 publicatum, ubi libri, quos Ecclesia Romana
 recipit, ac respuit, notantur. Ast nullas in-
 venio censuras adversus eos vibratas, qui libros
 apocryphos, aut condemnatos legerent, id quod
 mihi persuadet, Ecclesiam eos indicando ac-
 quievissent, cum non ignoraret, tantum conscien-
 tiis timoratis sufficere, ac prohibitione rigorosa
 libertinorum, & pertinacium curiositatem ma-
 gis excitari. S. Paulus, dum fideles exhor-
 tatur, ut omnia probent, ac quod bonum est,
 retineant, sanctam discernendi libertatem iis
 concedere videtur. Primorum pastores sæculo-
 rum passim in eo allaborabant unice, ut Chri-
 stianorum quemlibet pro capacitate sua rite in-
 struerent, quin prætenderent, cæca eosdem sub-
 missio-*

missione, quæ ignorantia effectus, & causa est, gubernare.

In materia Religionis Principis potestas eo restringitur, ut exercitium Religionis reprobatae impediatur, & exterius suæ Religionis ritus in usum deduci curet. Infideles ad amplectendam fidem non sunt compellendi . . . quando agitur de conversione infidelium, extrema adhibenda discretio.

Non hic solum agitur de morte contemnenda, sibi que concilianda, illorum fratrum Minorum exemplo, qui Marogii, ac Septæ morti se tradidere: S. Cyprianus eos ceu Martyres non agnovisset.

En! qualiter Fleurius Abbas calamo suo condemnat ignorantiam omnium Pontificum, cunctorumque etiam antiquissimorum Conciliorum, a quibus Hæreticorum errores fuerunt proscripti, eorumque Authores puniti: proin Constantinus, & primi Imperatores Christiani, sanctissimi quoque juxta, ac maximi Reges, Carolus Magnus, S. Ludovicus, S. Robertus Rex, Philippus Augustus, totque alii, quos Ludovicus Magnus sequebatur, necnon Sigismundus Imperator, totque Hispaniæ Reges duntaxat passione sua, Zeloque indiscreto excæcati erant, dum nec suis bonis imo, nec vitæ parcebant, ut subditos suos ad Majorum suorum Religionem, quam abjecerant, revocarent, aut Viros Apostolicos, qui Regum auctoritate suffulti fidei lumen inferebant.

bant, ad populos idololatriæ imersos emittebant.

Apud vos ergo, qui estis Dei vivi Ministri ad judicandum, & defendendum Israel constituti, apud vos inquam, denunciare præsumo hunc librum eo magis periculosum, quo majorem habet auctoritatem ex nomine Scriptoris Presbyteri Catholici, necnon ex titulo tantopere alliciente, quem præferret, atque ex auctoritate, quam eidem conciliant vitæ licentiosiori dediti viri leviter tincti, novitatumque amatores. Hic liber vel maxime aptus est, ut fideles venerationem, ac submissionem abjiciant, quam hucusque vobis, vestrisque decisionibus exhibebant: hic auctor vos vestro deicit gradu, illamque evertit potestatem, auctoritatemque, quam a Christo Domino accepistis, & cujus tranquillam, ac non interruptam possessionem a primis Ecclesiæ sæculis conservastis. Hic liber est, qui ferme omnia subvertit fundamenta, quibus fidelium pietas erat innixa. Nec miracula, nec Reliquiæ, nec indulgentiæ, imo nihil crisin malignitate plenam, ac mordacissima, & abjectissima Authoris ludibria effugiunt: denique hic liber est, quem haud immerito appellare possum *Indifferentiæ, hæresis, & libertatis triumphum.*

